Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען | היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 170 | Łódź, Wtorek 23 lipca 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז דינסטאג, טו תמוז תרפ"ט | № 170

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

גוואלדיגער שטורם — שלאכס-רעגען — ווארשא

אויסגעבראכענע עטליכע שרפות אין פערשידענע טיילען פון שטאט. — אין פערלויף פון טאג זענען פון היץ און פון'ם שטורם אומגעקומענע 7 פערזאן. — פערפלייצט די גאסן. — אפגעשטעלט זיך די טראמוואיען

וואַרשאַ, 22. (טעלעפאניש) פון דער גרויסער היץ וואס איז היינט דא געווען זענען געפאלען טויט פון היץ-שלאג דער 62-יעהריגער באהן-ארבייטער קאוואל און דער 60-יעהריגער ארבייטער אויף דער הויפט-פאסט קאוואלסקי. ביידע טויטע קערפערס זענען אפגעפיהרט געווארען אין פראזעקטאריום.

וואַרשאַ, 22. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) א גאנצען טאג האט דא געהערשט א גוואלדיגע היץ, וועלכע האט דערגרייכט ביז 40 גראד צעלסיוס. טויזענדער מענשען האבען בערעקט ד' וויסעל-ברעגען, וואו זיי האבען זיך געזוכט אפצוקיהלען, אדער באדען זיך. אין פערלויף פון'ם טאג זענען א חוץ די דערמאהנטע פאלען פון היץ-שלאק פארגעקומען נאך עטליכע. אין פיל הייזער האט אויסגעפעהלט וואסער און מ'האט געמוזט ווארטען א געוויסע צייט אויפ'ן צופלוס פון וואסער.

די היגע בעפעלקערונג געדענקט שוין לאנג נישט אזא הייסען טאג.

אין אָוונד האט זיך אנגערוקט א שטורם וועלכער האט ארום 9 א זייגער אויסגעבראכען מיט א גוואלדיגער קראפט. דער שטורעם האט געטראפען דעם עולם אונגעווארטעט. די פליאושע ביי דער וויסעל און אלע ביירלעך זענען געווען איבערפולט.

פון די דונערען און בליצען זענען אין עטליכע ערטער פון שטאט אויסגעבראכען שרפות. בעת'ן שטורם האט א דונער געטראפען אין א ביירעל אויף דער וויסעל, וואו ס'האט זיך געפונען דער 49-יאהריגער אברהם בראטמאן. בראטמאן וועלכען דער דונער האט געטראפען איז געבליבען טויט אויפ'ן ארט.

די צאהל קרבנות פון דער היץ און פון שטורם האט היינט דערגרייכט ביז 7. בעת'ן שטורם און שלאקס רעגען איז די גאנצע בעוועגונג אין שטאט אפגעשטעלט געווארען. די גאסען זענען געווען בעדעקט מיט וואסער, ווי בעת א פערפלייצונג, די טראמוואיען האבען זיך אלע אפגעשטעלט. דער שטורם האט געדויערט איבער א שעה צייט און האט אנגעמאכט גוואלדיגע חרבנות. די היזקות זענען נאך נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

—*—*—*—*—

דייטשע שיף „ברעמען" אנגעקומען קיין ניו-יארק

ניו-יארק, 22. (ט. א.) די „ברעמען" איז 5.2 (לויט דער אמעריקאנער צייט) איינגעטראפען אין אלבראזע. א'ז ארום האט די רייזע פון „ברעמען" איבער'ן ים ביז ניו-יארק געדויערט 4 טאג, 18 שעה און 15 מינוט.

ניו-יארק, 22. (ט. א.) די גאנצע אמעריקאנער פרעסע ווידמעט זעהר גרויסע ארטיקלען און בעריכטען, אין צוזאמענהאנג מיט דער ערווארטונג פונ'ם אנקומען פון דעם דייטשען ניי געבויטען ריזען-שיף „ברעמען".

כמעט אלע צייטונגען זענען פול מיט בילדער און פאטאגראפיעס פון דעם אינערליכער און אויסערליכער אויסזעהען פון „ברעמען", ווי אויך פון דער מאנשאפט.

די „ברעמען" ווערט דא דערווארט אומגעפעהר אין 5 טאג ארום.

אמעריקא, פאר וועמען די ניי געבויטע שיף, לויט דער מאדערנסטער טעכניק איז א סענסאציע, גרייט איהר צו א פייערליכער קבלת-פנים.

ניו-יארק, 22. (ט. א.) דער אינטערעס צום דייטשען ריזען שיף „ברעמען" איז גוואלדיג גרויס, ס'זענען שוין פערקויפט געווארען 40 טויזענד בילעטען אויף אנצוקוקען די שיף.

——=:§:=——

רעגירונגס-השגחה איבער פרעסע-אגענטורען

וואַרשאַ, 22 (טעלעפאניש) די רעגירונג האט בעשלאסען פונאנדערצושפרייטען א השגחה נישט נאר איבער דער פרעסע נאר אויך איבער פרעסע-אגענטורען.

קאטאסטראפאלע פערפלייצונג אין אינדיען

30 טויטע, טויזענדער בהמות פערשלעפט מיט'ן שטראם. — גאנצע דערפער אפגעוואשט פון דער איבערפלאך

לאנדאן, 22 (ספ. טעל.) פון באמביי קומען אן אלארמירענדע ידיעות וועגען א געוואלדיגער פערפלייצונג, וואס האט אויסגעבראכען אין באמבייער אומגעגענד.

א גאנצע רייהע שטעט געפונען זיך אונטער'ן וואסער, א סך דערפער זענען אפגעשווענקט געווארען פון דער איבערפלאך.

די שאדענס, וואס די פערפלייצונג האט אנגעמאכט זענען אומגעהויער און לאזען זיך פארלייפיג נישט אפשאצען. ביז איצט האט מען געפונען 30 טויטע.

אינ'ם וואסער-שטראם זענען דערטרונקען געווארען טויזענטער בהמות, וועלכע זענען מיטגעריסען געווארען מיט די וואסער-כוואליעס.

זיך געעפענט אין ווארשא דער זיבעטער אינטערנאציאנאלער קאנגרעס פון כירורגען

וואַרשאַ, 22 (טעלעפאניש). היינט 10 אין דער פריה האט זיך געעפענט אין רעפרעזענטאציע-זאל פונ'ם פרעזידיום פון מיניסטארען-ראט דער 7-טער אינטערנאציאנאלער קאנגרעס פון כירורגען. דער דאזיגער קאנגרעס קומט פאר אונטער'ן פארזיץ פון אינערן-מיניסטער, סקלאדקאווסקי, וועלכער האט געעפענט דעם קאנגרעס (אין פראנצויזיש) מיט א בעגריסונג אין נאמען פון דער פוילישער רעגירונג.

אין נאמען פון דער שטאט ווארשא האט בעגריסט דעם קאנגרעס (אין ענגליש) דער ניי געוועהלטער וויצע-פרעזידענט פראפעסאר בלענדאווסקי.

פראפעסאר ווערהאגען (בריסל) האט אין זיין רעדע דורכגעפיהרט א פערגלייך צווישען בעלגיען און פוילען און האט אויפגעפאדערט צו בעעהרען דעם אנדענקען פון די פערשטארבענע מיטגלידער פון אינטערנאציאנאלען כירורגען-פערבאנד.

פראפעסאר מאיער (בריסל) אלס גענעראל-סעקרעטאר פון פערבאנד האט אפגעגעבען א בעריכט און צום סוף האט געהאלטען א לענגערע רעדע דער פרעזעס פון כירורגען-פערבאנד, פראפעסאר הארטמאן (פאריז), וועלכער איז בעגריסט געווארען מיט ווארימע אפלאדיסמענטען.

5 אין אָוונד זענען די דעלעגאטען פון קאנגרעס אויפגענומען געווארען דורכ'ן מלוכה-פרעזידענט מיט שווארצע קאווע.

א הערצליכען מזל-טוב ווינשען מיר אונזער געעהרטען שעף
ה' מאריץ פלום און פרוי
צום געבורט פון זייער ניי-געבוירענע
טעכטער'ל
און ווינשען זיי א גרינגע דערציהונג.
דאס פערסאנאל
פון דער פירמע מ. פלום.

Dr.
HELLER
ספעציאליסט פאר הויט-
און ווענערישע קראנקהייטען
און מענער-שוואכע.
נאַרוטאָוויטש 2, טעל. 79-80
אָנגענומען פון 10 ביז ... און פון 4—8 אָוונט. פאר פרויען באזונדער פון 4—5 נאכמ.
פאר אונבעמיטעלטע — ...-פרייזען.

צו דער חתונה פון פרל.
רבקה גאלדהאמער (אלכסנדר)
מיט ה' יודעל פרענקעל (לאדז)
ווינש איך דעם פאר-פאלק א גליקליך צוזאמענלעבען. שמואל כעלעמער.
אלעקסאנדער, אים יולי 1929

ווארנונג!
איך בעט רעם ה' ש. האלבערג, נאווא, מיעסקא 3, ארויסצונעהמען די פראטעסטען, וואס זענען פערבונדען מיט שווינדעל. אין געגענפאל בין איך נישט פעראנטווארטליך פאר די פאלגען.
מיט אכטונג צעלצער.

Dr. Antonina KRAGEN
ארדינירט אזוי ווי אין די פאריגע יאהרען
אין שטשאווניצא
ווילא „סילווא".

לאדזשער קליינהענדלער קרעדיט-באנק
6 פיעטריקאווער 6
מאכט בעקאנט, אז היינט, דינסטאג, 8 א זייגער אין אָוונד קומט פאר
אבעריכטס-פערזאמלונג
פאר אלע מיטגלידער פון דער באנק
אין די אייגענע אינטערעסען ווערען די מיטגלידער געבעטען פינקטליך צו קומען. קיין ספעציעלע איינלאדונגען ווערען נישט געשיקט.

לאדזשער שטאט טעאטער
צעגעלניאנא 63.
גאסטראלען פון דער ווילנער טרופע
יאר XIV — אנפ. מ. מזאה. — יאר XIV
היינט, דינסטיק — צווייטע פרעמיערע
דער זינגער פון זיין טרויער
טראגי-קאמעדיע אין 3 אקטען מיט פראלאג און עפילאג פון אסיפ דימאוו.
בעארבעט פאר דער בינע פון שטערנבערג און יוסף בולאוו. באנייט יעקב וויסליץ דעקאראציעס און קאסטיומען פריץ קליינמאן. ∴ פערקלענערטע פרייזען!
באטייליקן זיך: פרויען: מרים ארעסקא, אסתר גאלדענבערג, יוכבד וויסליץ, נעמי, נאטאן, דינה קאמען, א.א. מענער: דוד בירנבוים, בערג, חיים בראקארזש, מענדל דיאמאנט, זלמן הירשפעלד, יעקב וויסליץ, יעקב מאנסדארף, שמחה נאטאן, יוסף קאמען, יעקב קורלענדער.
פרייטיק אָוונט „קדוש השם" פאפולערע פרייזען: פון 1 זל. ביז 5.50
בילעטען-פארפארקויף אין באשטע-קאסע און גאסטראנאמיס צעגעלניא פון 10 פרי ביז 7 אָוונט. פון 7 אָוונט בא דער טעאטער-קאסע. פרייזען פון די פלעצער פון 1 ביז 10 זל.

כינא בעפרייט דעם ארעסטירטען סאוויעטישען גענעראל־קאנסול

לאנדאן, 22 (טעל.) אויף אלע וויכטיגע סטראטעגישע פונקטען ביי דער גרעניץ פון מאנדזשוריען ווערען כסדר טראנספארטירט צעהנדליגער צוגען מיט אמוניציע און שווערע ארטילעריע, ווי אויך א גרויסע צאהל קוילען וואַרפער. עס קומען אן פיל גאנצע עסקאדרעס עראפלאנען. ווי מען רעכנט, האבען די סאוויעטען קאנצענטרירט ביי מאנדזשוריען אן ארמיי פון הונדערט טויזענט מאן.

לאנדאן, 22 (טעל.) די היגע רעגירונגס־קרייזען האבען בעקומען גענויע ידיעות פון יאפאן, וועגען דעם פאקטישען צושטאנד צווישען סאוויעט רוסלאנד און כינא. די דאזיגע ידיעות זענען איינשטימיג, אז צו קיין שלאכט איז נאך ביז איצט נישט געקומען; און די מיטטיילונגען פון רייטער אגענטור און אנדערע קוועלען וועגען דער שלאכט ביי סאווי־פעדהא זענען זיך סותר איינס מיט ס'אנדערע.

אמת איז נאר דאס, אז אויף דער גאנצער לענג פון דער גרעניץ הערשט מלחמה צושטאנד און ביידע צדדים זענען צוגעגרייט צו אנ'עווענטועלען קאמף.

דאס כינעזישע מיליטער וועט אבער קיין שום אנגריף נישט אנהויבען און וועט זיך בלויז פערטיידיגען אין פאל פון נויטווענדיגקייט.

די סאוויעטען האבען ביי די גרעניץ קאנצענטרירט אנ'ארמיי פון 60 טויזענד מאן. די אפעראציאנס־באזע פונ'ם רוסישען מיליטער איז די געגענד פון טשיטשיקאר. דאס רוסישע מיליטער איז גוט ארגאניזירט און האבען מיט זיך א גרויסע צאהל עראפלאנען, טאנקסען און גיפטיגע גאזען.

וואשינגטאן, 22 (ספ.) דער כינעזישער געזאנדטער אין וואשינגטאן האט אין נאמען פון דער כינעזישער רעגירונג אפיציעל ערקלערט דעם אמעריקאנישען אויסערן־מיניסטער סטימסאן, אז די הערויטערונג פון די רוסישע בעאמטע פון דער מזרח־סיבירער באהן איז גאנץ לעגאל אדורכגעפיהרט געווארען דורך דער כינעזישער מאכט. די דאזיגע ערקלערונג האט געמאכט א גרויסען רושם אין די אמעריקאנישע רעגירונגס־קרייזען. מען האלט, אז די כינעזישע רעגירונג וויל דורכ'ן בעזעצען די באהן־אמטען שאפען א פרעצעדענט, כדי אין דער צוקונפט צוריקצוציהען אלע פריווילעגיעס פון פרעמדע מלוכות, וואס זיי האבען אויפ'ן סמך פון פערשידענע אפמאכן מיט דער כינעזישער רעגירונג.

לאנדאן, 22 (טעל.) דער כינעזישער אויסערן־מיניסטער ד״ר וואנג איז צוריקגעקומען קיין נאנקין. אויף דער פראגע פון פערשידענע פרעסע־פארשטעהער האט ער נישט געוואלט געבען קיין שום ערקלערונגען, חוץ דאס, אז די סאוויעטישע רעגירונג האט קיינמאל די כינעזישע פערוואלטונג פון דער סיבירער באהן נישט בעהאנדעלט אלס גלייכבערעכטיגט; און אויסער דעם האט די סאוויעט רעגירונג כסדר געבראכען דעם אפמאך פון 1924.

אויף דער פראגע: וועגען דעם איינפלוס פון קעלאג־פאקט אויפ'ן רוסיש־כינעזישען קאנפליקט — האט ד״ר וואנג קורץ געענטפערט, אז אין גיכען וועט דער איינפלוס פון קעלאג־פאקט זיך שוין ארויסווייזען. קיין גענויערע פרטים האט ער נישט געוואלט געבען.

טאקיא, 22 יולי (ספעציעל) די 800 רוסישע בעאמטע, פון דער מזרח־סיבירער באהן, האבען זיך אנגעגעבען אין רעמיסיע און פארערען אנ'ערלויבעניש ארויסצופאהרען קיין דיירען. דער נייער דירעקטאר פון דער סיבירער באהן, בלייבענדיג אין א שווערער לאגע — אהן פאכלייט — האט ערקלערט, אז ער נעהמט נישט אן די רעמיסיע נאר בעטראכט דאס אלס שטרייק־סאבאטאזש און וועט דערויף געהעריג רעאגירען.

לאנדאן, 22 (טעל.) „טיימס" מעלדעט פון מוקדען: מארשאל טשאנג־סו־ליאנג איז נעכטען ביטאג צוריקגעקומען קיין מוקדען.

אין געגענדען צו שאנכיי און פעקין, וואו עס הערשט אנ'אויפרעגונג און גרויסער אינטערעס צו די רוסיש־כינעזישע געשעהעניש — איז אין מוקדען גאנץ רוהיג. די בעוועגונג און דאס לעבען אין שטאט געהט נארמאל.

קיין איינציגער וועלכער איז אין מוקדען נישט מאביליזירט און די אלע ידיעות וועגען שלאכטען און צוזאמענשטויסען האלט מען דא פאר איבערטריבען.

פאריז, 22. (ספ. טעל.) דער שאנכייער קארעספאנדענט פון „פטי פאריזיען" טיילט מיט, אז אלע קלאנגען וועגען צוזאמענשטויסען צווישען דעם סאוויעטישען און כינעזישען מיליטער, זענען איבערגעטריבען. בלויז אין דער געגענד פון סאווי־פעדהא (ביי דער מאנדזשורישער גרעניץ), איז פארגעקומען א געגענזייטיגע שיסעריי, און צוליב דעם ווייטען מרחק צווישען ביידע לאגערן, איז דער שאדען נישט גרויס.

„פטי־פאריזיען" טיילט ווייטער מיט, אז אין גאנץ מאנדזשוריען הערשט רוה און די סאוויעטען ווייזען נישט ארויס קיין חשק אנצוגרייפען כינא, נאר שיקען ארויס עראפלאנען, מיט'ן צוועק אויסצושפיאנירען דעם לאגער פונ'ם כינעזישען מיליטער. די כינעזישע ארטילעריע בעשיסט די סאוויעטישע עראפלאנען ווילענדיג זיי אראבווארפען.

ווייטער מעלדעט דער דערמאהנטער קארעספאנדענט, אז דער סאוויעטישער גענעראל־קאנסול אין כארבין, וועלכער איז 2 טעג געווען ארעסטירט, צוזאמען מיט עטליכע סאוויעטישע בעאמטע, זענען נעכטען בעפרייט געווארען און בעקומען אנ'ערלויבניש ארויסצופאהרען אין דער שטאט דיירען.

די „רייטער־אגענטור" נעהמט אבער די דאזיגע שלאכט מעהר ערנסט און גיט אן פרטים, אז די סאוויעטען האבען זיך בענוצט מיט גיפט־גאזען און געשאסען פון 22 הארמאטען.

ביראָ־בידזשאן זאל ווערען „יודישע סאציאליסטישע סאוויעטישע רעפובליק"

מאסקווע, (י.ט.א.) אויף א גרויסען מאסען־מיטינג, געווידמעט דער יודישער קאלאניזאציע אין סאוויעטען־רוסלאנד, האט דער וויצע־פרעזידענט פון סאוויעטען־פערבאנד פיאטר סמידאוויטש ערקלערט, אז אין עטליכע יאהר ארום וועט דער אפיציעלער נאמען פון בירא־בידזשאן זיין „יודישע סאציאליסטישע סאוויעטישע רעפובליק" (י.ס.ס.ר.)

בירא־בידזשאן — האט ה' סמידאוויטש ערקלערט — איז גרעסער ווי גאנץ פראנקרייך. די דאזיגע טעריטאריע האט א גרויסע צוקונפט הן אין הינזיכט פון פערשידענע פלאנטאציעס, הן אין הינזיכט פון אינדוסטריעלער ענטוויקלונג.

ערלויבט די מוסולמענישע בוי־ארבייטען ביים כותל מערבי

ירושלים, 22 (י.ט.א. טעלעגראפיש) די ארץ־ישראל־רעגירונג האט ערלויבט די מוסולמענער ווייטער צו פיהרען זייערע בוי־ארבייטען ביי דער כותל־מערבי. די רעגירונג האט אנגענומען דעם בעשלוס נאכדעם, ווי די יוריסטען־ראטגעבער האבען ארויסגעזאגט זייער מיינונג, אז די בוי־ארבייטען פון די מוסולמענער ביי דער כותל־מערבי פערגוואלדיגען נישט דעם „סטאטוס־קוואָ".

יונגע דאקטוירים קענען אנהויבען פריוואט־פראקטיק

ערשט נאך א יאהר ארבייט אין א שפיטאל

ווארשא, 22 (טעלעפאניש) דאס בילדונגס־מיניסטעריום האט ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג, אז די סטודענטען, וועלכע האבען געענדיגט דעם אוניווערזיטעט, קענען ערשט אננעהמען פריוואטע דאקטוירים פראקטיק, נאכדעם ווי זיי האבען פראקטיצירט א יאהר אין א שפיטאל.

קאנפערענץ פאר'ן ארבייטענדען ארץ־ישראל

בעשלאסן צוזאמענצורופען אלוועלטליכען ארבייטער־קאנגרעס

בערלין, 22 (י.ט.א. טעלעגראפיש) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער קאנפערענץ פאר'ן ארבייטענדען ארץ־ישראל האבען געהאלטען רעפעראטען ד״ר פריץ נאפטאלי, ד״ר ארלאזאראוו, ד״ר רייז און אנדערע. דאן זענען אנגענומען געווארען א רייהע רעזאלוציעס, צווישען אנדערע וועגען צונויפרופען דעם וועלט קאנגרעס פאר'ן ארבייטענדען ארץ־ישראל אויפ'ן קומענדיגען זומער. דאס ארט פון קאנגרעס וועט בעזונדער בעשטימט ווערען.

פראנקרייך ראטיפיצירט דעם אפמאך וועגען די קריגס חובות

פאריז, 22 (ספ. טעל.) 3 א זייגער פארטאג האט זיך פערענדיגט די גרויסע שלאכט צווישען פואנקארעס רעגירונג מיט דער לינקער אפאזיציע וועגען בעשטעטיגען דעם אפמאך פון אפצאהלען די קריגס־חובות. די קאמפאניע האט אנגעהויבען פואנקארע מיט זיין רעדע, וואס האט געדויערט 3 טאג. פואנקארע איז נאך דער רעדע קראנק געווארען. אין די ווייטערדיגע דעבאטע האט געפיהרט בריאן מיט דער גרעסטער אנשטרענגונג, איז איהם געלונגען צו בעזיגען די גאנצע לינקע אפאזיציע פון הערריא ביז די קאמוניסטען. די רעזאלוציע לטובת דער רעגירונג איז אנגענומען געווארען מיט 300 שטימען געגען 292.

מאנטאג וועט דער ראטיפיקאציע־געזעץ בעטראכט ווערען אין סענאט. דארט וועט קיין ערנסטע אפאזיציע נישט זיין.

פאריז, 22 (ספ.) די גאנצע היינטיגע פאריזער פרעסע רעדט ארום די לעצטע אבשטימונג פון פארלאמענט, וועגען דער ראטיפיקאציע פונ'ם חובות אבמאך. דער אלגעמיינער טאן פון דער פרעסע איז פעסימיסטיש און מעלאנכאליש: די רעכטע צייטונגען זאגען זיך ארויס, אז „פראנקרייך האט ראטיפיצירט דעם אבמאך אונטער א חלף"...

אין אלגעמיין הערשט די מיינונג, אז די רעגירונג איז ארויס פון דער דיסקוסיע אבגעשוואכט, דער פרעסטיזש איז געפאלען, די שטענדיגע רעגירונגס־מערהייט האט זיך געבראכען און ס'וועט קומען צו א רעגירונגס־קריזיס, ווייל אין אזא וויכטיגע פראגע איז א מערהייט פון 8 שטימען נישט קיין מערהייט.

דאס כאראקטעריסטישע דערביי איז די שטעלונג פון פואנקארע וועלכער האט פערראטען זיינע אלטע אידעאלען און טרויעריג בעמוזט אגיטירען פאר ראטיפיצירען דעם אבמאך, כאטש ער איז אמאל געווען זיין פערביסענער געגנער.

ווער זענען די ענגלישע פארשטעהער אין דער „יודישער אגענץ"

לאנדאן, 22 (י.ט.א. טעלעגראפיש). אלס פארשטעהער פון ענגלישען יודענטום אין ראט פון דער „יודישער אגענץ" זענען געוועהלט געווארען: לארד ראטשילד, אביגדור גאלדשמיט, טשארלז קאהען, נאטאן לאסקי, מאיר שפילמאן, מאיאר נאטאן און פרל. נעסי אדלער.

אנקלאגע פון נאציאנאל־ראט אויף א קאמענדאנט

ווארשא, 22 (טעלעפאניש). דער נאציאנאל־ראט האט אריינגעטראגען אנ'אנקלאגע צו דער רעגירונג אויפ'ן קאמענדאנט פון די זומער־לאגערן אין סקערניעוויץ, וועלכער ערלויבט נישט די אנטיילנעהמער אין די לאגערן צו קויפען ביי יודען.

געעפענט די קאנפערענץ פון קרן־קימת

ציריך, 22 (י. ט. א. טעלעגראפיש) היינט האט זיך געעפענט די קאנפערענץ פון נאציאנאל־פאנד. די ערעפנונגס־רעדע האט געהאלטען אינזש. מ. אוסישקין.

„ארט" און „אגראדזשאינט" בויען א פאבריק פאר יודישע ארבייטער אין קיעוו

מאסקווע, (י.ט.א.) ווי עס דערוויסט זיך דער י.ט.א.־קארעספאנדענט, וועט אין קיעוו געבויט ווערען א גרויסע פאבריק פון קינסט־זייד, וואס וועט אבקאסטען פערציג טויזענד דאלאר און וועט בעשעפטיגען דעקלאסירטע יודען.

די דאזיגע פאבריק וועט געבויט ווערען אויף די שותפות'דיגע מיטלען פון „ארט" און „אגראדזשאינט". עס וועלען אין איהר בעשעפטיגט ווערען אנ'ערך 400 יודישע ארבייטער. דער קיעווער שטאטישער סאוויעט גיט צוועק פאר דער פאבריק א ספעציעלע געביידע. די מאשינען וועלען געבראכט ווערען פון אויסלאנד.

פון צווייטען יודישען אויטאנאמען ראיאן אין סאוויעטען רוסלאנד

מאסקווע, (יט״א) די אפיציעלע עפענונג פון צווייטען יודישען אויטאנאמען ראיאן אויף זאפאראזשע מיט ניי־זלאטאפאל אלס הויפט־שטאט, וואס האט געזאלט פארקומען סוף אויגוסט ה. י., איז אפגעלעגט געווארען ביז'ן 1־טען אקטאבער. די עפענונג איז אפגעלעגט געווארען צוליב דעם, וואס עס זענען נאך נישט פערטיג געווארען די רעגירונגס־בנינים אין ניי־זלאטאפאל.

וועלטבעראטונג פון „התאחדות"

ציריך, (יט״א) דעם 24־טען יולי וועט דא געעפענט ווערען די וועלט־בעראטונג פון דער ציוניסטישער ארבייטס־פארטיי „התאחדות". אין דער בעראטונג וועלען זיך בעטייליגען פארשטעהער פון די פערשידענע לאנד־ארגאניזאציעס און די „התאחדות"־דעלעגאטען צום 16־טען ציוניסטישען קאנגרעס.

א שקר־בלבול אויף יודען אין זאלעשטשיקי

זאלעשטשיקי, (פון אונזער קארעספאנדענט). זייט עס זענען פארגעקומען די אומרוהען אין זאלעשטשיקי צווישען דער ארטיגער יודישער בעפעלקערונג מיט פוילישע רעקרוטען, בשעת וועלכע די זאלעשטשיקער יודען האבען זיך אפגערעכענט מיט די איבערפאלענדיגע רעקרוטען, איז דער אנטיסעמיטיזם אין זאלעשטשיקי אלץ מעהר געוואקסען ביז אויף דעם היינטיגען טאג.

ווי ווייט עס דערגרייכט דאס אנטיסעמיטישע פערבלענדעניש בעווייזט פאלגענדער פאקט:

א היגער אנטיסעמיט איז ענומעלט געפאהרען אין א יודישען אויטאבוס. אין מיטען וועג האט ער דעם שאפער געהייסען שטעהען בלייבען און איז אויסגעשטיגען פון אויטאבוס. פון דארט איז ער צוועק צום ארטיגען פאליציי־פאסטערונעק און האט דערצעהלט, אז די יודען האבען איהם בעגנבעט און ארויסגעווארפען פון פאהרענדיגען אויטאבוס, כדי איהם דאן צו הרג'ענען. אלע יודען, וואס זענען געפאהרען אין דערמאהנטען אויטאבוס זענען תיכף ארעסטירט געווארען. און ווער ווייסט, וואס עס וואלט געשעהען מיט די ארעסטירטע יודען, אויף וועלכע דער אומפעראנטווארטליכער אנטיסעמיט האט אויסגעטראכט א שקר־בלבול, ווען נישט א גליקליכער צופאל.

אין דעם זעלבען אויטאבוס איז געפאהרען נאך א נישט יודישער פאסאזשיר. דערהערענדיג וועגען דאזיגען בלבול, איז ער צוועק אין פאליציי און ערקלערט, אז די ארעסטירטע יודען זענען אומשולדיג.

לכתחלה האט מען איהם נישט געוואלט גלויבען, עס האט זיך אבער באלד ארויסגעשטעלט אז דער עדות איז א אויבער־ראט פון דער טערנאפאלער וואיעוואודזטווע. ער האט דערצעהלט, אז דער אנטיסעמיט, וואס האט אויסגעטראכט דעם בלבול, האט אליין געוואלט אויסשטייגען פון אויטאבוס. קיינער האט איהם דערצו נישט געצוואונגען און אז זיינע רייד זענען שקר וכזב. ערשט אויף דעם סמך פון די דאזיגע רייד זיינען די דאזיגע ארעסטירטע יודען בעפרייט געווארען.

מ. וו.

„נייער פאָלקסבלאַט"

23 יולי 1929

23 יולי 1929

עס בליצט אויפן ווייטען מזרח

פון ווייטען מזרח וויזען זיך בליצען און שוין דאַרף מען ערוואַרטען דעם דונער. כינאַ געהט זיך שלאָגען מיט רוסלאַנד. פאַר אונזער אייפ־פאַסונג פון כינא, איז עס נישט פערשטענדליך. מיר ווייסען, אַז דאָס הימלישע רייך, ווי די גרוי־סע מדינה הייסט, איז אויף דער ערד דער שוואַך, זי האַלט זיך קוים אויף די פיס. מען האַלט איהר שוין לאַנג פערשלונגען און אויפגע־געסען, מען האָט אָבער מורא אַז מיט אַזאַ גרוי־סען ביסען קען מען זיך דערווערגען, יערענפאַלס וועט מען זיך דעם מאָגען קאַליע מאַכען. מען מוז זיך דערום בענוגענען מיט רייסען שטיקער פון איהר גרויסען ריזיגען קערפער, און מען רייסט וואָס עס לאָזט זיך.

ווער געדענקט נישט די פערשידענע עקספּעד־ריציעס, וואָס זענען געשיקט געוואָרען זיי צו לער־נען דרך א־רץ? ווער געדענקט נישט דעם באָקס־סער־אויפשטאַנד מיט דער שטראָף וואָס עס איז געקומען דערפאַר וואָס די רויבער האָבען פער־טשעפּעט אַ דייטשען מיסיאָנער? ווער געדענקט נישט די רעדע פון קייזער ווילהעלם צו זיין גע־נעראַל וואַלדערזעע און די כאַפּעניש פון קיאַו־טשאַו דורך די דייטשען, פאָרט־אַרטור דורך די רוסען, וואַיוואַי דורך די ענגלענדער און יאַפּאַן האָט זיך נעבעך בענוגענד מיט פּרעקלעך?

מיר געדענקען אַלע, ווי מען האָט זיך געטיילט מיט די פּאָרטען און האַפענס. אין לאַנד האָט מען נישט געוואָלט געהען, ווייל מען האָט מורא געהאַט אויפצורודערען דעם געלען ים, די „געלע געפאַהר" ווי ווילהעלם האָט עס אָנגערופען.

נור איין מלוכה האָט נישט מורא געהאַט, דאָס איז געווען רוסלאַנד. זי האָט זיך געשטופּט אַלץ ווייטער אין דעם ים אַריין, האָט פערנומען אמור, מאַנדזשוריע, כאַרבין, וולאַדיוואָסטאָק, האָט גע־בויט באַהנען און האָט זיך געהאַלטען ביים בע־זעצען גאַנץ פעסט אין דער הימלישער מלכות.

געשטערט האָט אַביסעל דער עקספּאַנסיע צום ווייטען מזרח דער יאַפּאַנישער קריג. אָבער מען האָט בעשלאָסען געבען די יאַפּאַנער אויך אַ חלק, עס וועט זיין גענוג פאַר ביידע. און אַזוי איז עס טאַקע געווען. נאָכ'ן קריג האָט זיך אָנגעהויבען די שותפות און עס איז אַוועק אַ אַנ'אינטענסיווע אַרבייט אויף דער נאַנצער לענג פון די מאַנדזשו־רער באַהנען. ווי די אַרבייט האָט אויסגעזעהן, מיט וועלכע מעטאָדען מען האָט זיך בענוצט, האָ־בען שפּעטער אויסגעזאָגט רוסישע שרייבער. אַזוי למשל האָט מען זיך דערוואוסט, אַז ביי כינאַזיעס שענקען האָט מען פשוט אַריינגעטריבען די כינע־זישע בעפעלקערונג אין טייך אמור און מען האָט זיי טויזענטערווייז דערטרונקען: זאָל אפילו קיין לעבעדיגער עדות נישט בלייבען.

אַזוי איז כינא אין משך פון דורות געווען דער גרויסער שווייגער. עס האָט געלאָזען איבער זיך געשעהן אַלץ און האָט נישט רעאַגירט, עס איז געווען דער קאָלאָס אויף ליימענע פיס, קוים האָט מען איהם אַ שטויס געטאָן איז ער געפאַ־לען היינט ווי קומט עס, אַז פּלוצלונג זאָל כינא נאָר זיך פערמעסטען געגען רוסלאַנד און דער־צו אין אַ סכסוך וואו זי איז בפירוש אומגערעכט!

אין דעם איצטיגען סכסוך איז כינאַ אומגע־רעכט. עס האַנדעלט זיך וועגען דעם, וואָס נאָכ'ן וועלט־קריג און דעם באָלשעוויזם, האָט זיך כינאַ דערפיהלט אַ ביסעלע פעסטער און האָט געוואָלט מאַכען אַ חשבון מיט רוסלאַנד, זעהן איינענטליך וועמען עס קומט עפּעס אַרויס. לויט דעם חשבון האָט רוסלאַנד געראַמט מאַנדזשוריע, האָט אָפּ־געגעבען צוריק כאַרבין מיט אַלע שטעט ביי דער באַהן־ליניע. נור די באַהן גופא, וועלכע רוסלאַנד האָט געבויט, איז פערבליבען אין רוסישע הענד. אַז מען האָט אַזאַ געשעפט ווי אַ באַהן־ליניע, מוז מען דאָך האָבען צו איהר אַ שמירה און בעאַמטע מיט'ן גאַנצען קלאַפּער־געציינג. אַזוי איז רוסלאַנד געבליבען מיט אַ גאַנצען שטאַב מענשען אין לאַנד.

אָן די מאַנדזשורישע באַהן איז עס דער אָביעקט צוליב וועלכען מען וויל זיך געהן שלאָ־גען. די כינעזער טענה'ן, אַז די סאָוויעטען זע־נען נישט אויסען די קניידלעך נאָר דוקא די הגרה אַז זייערע בעאַמטע פיהרען אַ געפעהרליכע פּראָ־פּאַגאַנדע, נעהמט כינא צו די באַהן און שיקט אַרויס דעם גאַנצען פּערסאָנאַל מיט'ן קלאַפּערגעציינג פון לאַנד!

ווי מיר זעהען, איז זי אומגערעכט. אויב די אַגיטאַציע איז שעדליך כאַפּ די אַגיטאַטאָרען בע־שטראָף זיי, אָבער נישט פערכאַפּען וואָס דיר קומט נישט. איבערהויפּט איז נישט פערשטענדליך פון וואַנען נעהמט זיך פּלוצלונג אַזאַ מוט צו די כי־נעזער? און אפשר דאַרף מען אויך אין דעם פאַל זוכען דעם אמת'ן בעל דבר נאָר אין אַ זייט...

אין מזרח בליצט עס. באַלד וועט קומען דער דונער. אונז וואָלט עס אפשר קנאַפּ וואָס אָנגע־גאַנגען, אָבער אויפן אמור נעפינט זיך דער נייער יודישער ישוב ביראָ־בידזשאַן... און אפשר איז עס נור בליצען נאָך וועלכע עס קומט נישט קיין דונער?

ש. י. ס.

ווערזשוואָוד וועגן דער בעדייטונג פון דער 7־טער דאָמיניע

פון ענגלישען שטאַנדפּונקט

לאָנדאָן. (י.ט.אַ.) דער בעקאַנטער ענג־לישער אַרבייטער־פיהרער קאָלאָנעל וועדזשוואָוד האָט פערעפענטליכט אַנ'אַרטיקעל אין „מאַנטשעס־טער גאַרדיאַן" וועגען דער וויכטיגקייט צו פער־וואַנדלען ארץ־ישראל אין אַ 7־טע דאָמיניע פון דער בריטישער אימפּעריע.

איך האָב געגעבען די איניציאַטיוו צו שאַ־פען די ליגע פאַר דער 7־טער דאָמיניע — שרייבט דער. ווערזשוואָוד — מיט'ן צוועק צו איבערצייגען דאָס ענגלישע פאָלק וועגען דער גרויסער וויכטיגקייט פאַר ענגלאַנד איינצוהאַלטען ארץ־ישראל אין די ראַהמען פון דער ענגלישער אימ־פּעריע אַלס זעלבסטפערוואַלטענדע דאָמיניע.

די פראַגע איז, צי וועט אונז געלונגען צו איבערצייגען די אַמעריקאַנער אין דער ריכטיג־קייט פון דעם וועג, ווייל די אַמעריקאַנער יודען שאַפען די געלד־מיטלען. די שוועריגקייט בע־שטעהט איצט דערין, וואָס די ציוניסטישע עקזע־קוטיווע מוז זיך פערהאַלטען נייטראַל אין דער פראַגע. איך וויל נישט דערלאָזען דערצו, דאָס ווען דער טערמין פון מאַנדאַט וועט זיך ענדיגען, זאָל די בעפעלקערונג פון ארץ־ישראל זיך נישט וועלען פערבונדען מיט ענגלאַנד. איך וויל נישט האָבען צו טון מיט אַ בעפעלקערונג, וואָס איהר איינציגער ציל איז זיך אָפּצורייסען פון ענגלאַנד. אויב מיר האָבען די מעגליכקייט, דאַרפען מיר איצט פערפעסטיגען די פריינדליכע בעציהונגען. אויב מיר וועלען אָפּוואַרטען נאָך 20 יאָהר און נישט איינפלאַנצען די פאָרשטעלונג פון אַנ'ענגער צוזאַמענאַרבייט צווישען ארץ־ישראל און ענגלאַנד, וועט זיך שאַפען דער זעלבער ביטערער אַנטאַ־גאָניזם צו אונז, וואָס עקזיסטירט אין אינדיען און עגיפּטען.

פאָרשטעהער פון אונגאַרישען יודענטום אין דער יודישער אַגענץ

בודאַפּעשט, (יט"א) אויף דער איינלאַדונג פון אונגאַריש־יודישע פראָ־פּאַלעסטינא־קאָ־מיטעט איז דאָ פאָרגעקומען די קאָנפערענץ אויף וועלכען די פאָרשטעהער פון אונגאַרישען יודענ־טום אין נישט־ציוניסטישען טייל פון דער יודישער אַגענץ. אין דער קאָנפערענץ האָבען זיך בעטייליגט פאָרשטעהער פון יודישע קהלות און פערשידענע אָר־גאַניזאַציעס.

נאָכ'ן אָננעהמען אַ רייהע פּראָ־פּאַלעסטינאַר רעזאָלוציעס זענען אַלס פאָרשטעהער פון אונגאַרי־שען יודענטום אין דער יודישער אַגענץ געוועהלט געוואָרען הרב־הכולל און מיטגליד פון דער העד־כערער קאַמער ד"ר עמנואל לעוו און דער פרעזי־דענט פון דער בודאַפּעשטער שטאָטישער שפּאַר־קאַסע הויף־ראַט פראַנץ שעקעלי. אַלס זייערע פער־טרעטער זענען געוועהלט געוואָרען אָבער־ראַבי־נער דר. יוליוס פישער, רעגירונגס־ראַט דר. אינ־נאַך פרידמאַן, גענעראַל־דירעקטאָר פון דער בוד־אַפּעשטער שפּאַר־קאַסע דר. ערנסט מאַקאַי און אוניווערזיטעטס־פּראָפעסאָר דר. לודוויג טערעק.

אַ נייע גזירה פאַר'ן לעטישען יודענטום

ריגע, (י.ט.א.) איינינע פּאַרטייען פון רע־גירונגס־בלאָק האָבען אויפגעהויבען אַ קאַמפּאַניע פאַר'ן איינפיהרען אַ טאַבאַק־און צוקער־מאָנאָפּאָל. ביידע האַנדעלס־צווייגען געפינען זיך אין לעט־לאַנד אויסשליסליך אין יודישע הענד, און פאַר דער יודישער בעפעלקערונג וואָלט דאָס ג׳ווען אַ גרויסער קלאַפּ.

די מינדערהייטס דעפּוטאַטען, וועלכע געהע־רען צום רעגירונגס־בלאָק האָבען ערקלערט אַז זיי וועלען וועגען דעם דאָזיגען פּראָיעקט פיהרען אַנ'ענטשידענעם קאַמף און וועלען אָנווענדען אַלע שריט, כדי ער זאָל נישט פערווירקליכט ווערען.

ווי אַזוי מען פאָהרט קיין ארגענטינא און ווי מען לעבט דאָרט

אַ יודישער עמיגראַנט בעשרייבט זיין רייזע קיין אַרגענטינאַ און ווי אַזוי עמיגראַנטען אָרדנען זיך איין אין דער נייער היים

אַ פרוי פאָהרט צו אַ מאַן קיין בראַזיליען, נאָר זי ווייסט נעבעך אַליין נישט נאָך וואָס זי פאָהרט. איהר מאַן שרייבט איהר שוין נישט באַלד 2 יאָהר מיט פיר יאָהר צוריק, האָט איהר דער מאַן גע־שיקט איינרייזע־פּאַפּירען, דעמאָלט האָט זי נישט געוואָלט פאָהרען, ווייל זי האָט נישט געוואָלט איבער־לאָזען איהר אַלטע מוטער. דער מאַן איז ברוגז גע־וואָרען און האָט איהר אויפגעהערט שרייבען. איצט פאָהרט זי זוכען דעם מאַן. אין סאַנטעס איז זי אויס־געשטיגען. קיינער האָט זי נישט אָפּגעוואַרט. איינער וואָס קען איהר מאַן, האָט איהר דערצעהלט, אַז איהר מאַן האָט שוין חתונה געהאַט מיט אַנ'אַנדערע דער מאַן קען זיך לייכט פּאָרשטעלען די פערצווייפ־לונג פון דער דאָזיגער פרוי, זי ווייגט, ספּאַזמירט, אָבער קיינער קאָן איהר נישט העלפען. מען ווייזט איהר דאָן אָן צום פעראיין „עזרת נשים", וואו די אומגליקליכע פרוי ווענדעט זיך נאָך הילף.

די רייזע מיט דער שיף איז גאַנץ אָנגענעהם. די ערשטע טעג איז מען אַביסעל קראַנק אויף דער ים־קראַנקהייט, אָבער די קראַנקהייט געהט באַלד פאַריבער. דער עולם שפּילט אין דאַמקע, שאַך, מען דיסקוטירט איבער פערשידענע פראַגען, אַביסעל ראָמאַנסירט מען און אַזוי פערגעהט די צייט גאַנץ אָנגענעהם.

אַזוי פאָהרט מען ביז בראַזיליען, פון בראַזי־ליען הויבט זיך אָן אַ גאַנץ אַנדערע קאַפּיטעל.

אין ריאָדע מאַנעירו און אין סאַנטעס, שטיי־גען איין אַרגענטינער יונגעלייט, וואָס פאָהרען אַ קענגען זייערע פרויען אָדער כלה'ס. דאָס זענען אָבער בלויז גבירים, אַנ'אָרימאַן קען זיך אַזאַ לוקסוס נישט ערלויבען.

פון די דאָזיגע יונגעלייט, הערט מען שוין אַ ביסעל געוואויר פון די אַרגענטינער גליקען. איינער אַ יונגערמאַן דערצעהלט, אַז ער איז געווען אין בראַזיליען 3 יאָהר. פון דאָרט איז ער מיט 4 יאָהר צוריק אַוועק קיין בוענאָס־איירעס און איצט נעהמט ער צו זיך אַרויף זיין כלה. פון זיין כלה איז מען נאָך פריהער געוואויר געוואָרען, אַז איהר חתן איז אַ סוחר'ס אַ זוהן פון פוילען. ער האָט זיך אין דער היים נישט געוואָלט גוט אויפפיהרען, האָבען איהם זיינע עלטערן אַוועקגעשיקט קיין בראַזיליען. דער חתן דערצעהלט ווייטער, וואָס ער האָט אין די ערשטע צייטען, ווען ער איז געקומען קיין בראַזי־ליען אַליין מיטגעמאַכט.

קומענדיג אין לאַנד אַריין אַ „גרינער", נישט קענענדיג די שפּראַך און נישט האָבענדיג קיין איינ־ציגע בעקאַנטשאַפטען, האָט ער אָנגעהויבען זוכען אַרבייט אַלס טאָג־אַרבייטער. אָבער וואו ער האָט געאַרבייט איין טאָג, האָט ער נישט געאַרבייט דעם צווייטען. אַזוי איז ער געווען אויף „געהאַקטע" צרות. אַהיים האָט ער נישט געוואָלט שרייבען, ווייל זיין אַמביציע האָט איהם נישט געלאָזט. ער האָט מורא געהאַט פאַר פאַרוואורפען מצד זיינע לעטערן. ער איז באַלד אַוועק אין אַנ'אַנדער שטאָט אַריין און זיך אָנגעבען אַלס פּיאָן (טרעגער), די ערשטע טעג האָט ער געמיינט, אַז ער וועט צוזאַמענברעכען אונטער די זעק, וועלכע ער פלעגט איבערטראָגען. צו ביסלעך האָט ער זיך אָבער צוגעוואוינט צו דער אַר־בייט און אַזוי זיך אָפּגעשפּאָרט אַ פּאָר סענט. ווען ער האָט שוין געהאַט אַביסעל געלד, האָט ער אַוועק־געוואָרפען דאָס טרעגעריי און אָנגעהויבען האַנדלען.

קודם האָט ער אַריינגעטראָגען געבעקס אין די הייזער, דערנאָך האָט ער געהאַנדעלט מיט זאָקען און שפּעטער האָט ער אָנגעהויבען צו האַנדלען מיט ציהרונג. דערנאָך איז ער אַוועק קיין בוענאָס איירעס און בעשעפטיגט זיך מיט דעם דאָזיגען מסחר ביז'ן היינטיגען טאָג. איצט וואָלט ער מעהר נישט צוריקגעפאָהרען אַהיים. ער האָט זיך צוגע־וועהנט צו די היגע פערהעלטענישען און עס לעבט זיך איהם גאַנץ גוט.

אַ צווייטער דערצעהלט: אַז ער האָט געפיהרט אַ שווערען קאַמף אין אָנפאַנג, ווען ער איז געקומען אין לאַנד אַריין, געקומען איז ער אַהער מיט 8 יאָהר צוריק פון קאָנגרעס־פוילען. ער איז אַוועק אין אַ דאָרף און זיך גענומען אַ שטיקעל באָדען אויף אויסצאָהלט. דאָס פעלד איז געווען חרוב, נישט בעאַרבייט, קיין וואַסער איז אויך נישט געווען. פיל מיט יאוש, און הונגער און נויט, האָט ער געוואָלט צוריק אַהיימפאָהרען, נאָר ליידער האָט ער נישט פערמאָגט אויף קיין הוצאות. שפּעטער ווען ער האָט בעקומען אַ הלוואה אויף אַ פּאָר פּעזעס און ער האָט זיך איינגעריכטעט אַ גאָרטען פון גרינצייג, געהאָ־דעוועט אַביסעל עופות, האָט ער זיך אַביסעל אַרויפגע־געאַרבייט און איצט האָט ער נישט קיין חרטה, וואָס ער איז געפאָהרען קיין אַרגענטינאַ. מען דאַרף נאָר קענען — זאָגט ער — אויסהאַלטען די שלעכטע צייט, דערנאָך ווערט עס בעסער.

אַזעלכע און נאָך ענליכע מעשיות קאָן מען זיך אָנהערען בשעת דער רייזע פון בראַזיל קיין בוענאָס־איירעס.

בשעת דער רייזע מאַכט מען אויך מיט אַ פּאָר ערנסטליכע אונטערזוכונגען. הויפּטזעכליך ווער־רען אַ פּאָר מאָל אונטערזוכט די אויגען. די ערנ־סטע און שווערסטע קאָנטראָל קומט פאָר אויף דער שיף איידער מען שטייגט אויס אין מאָנטעווי־דעאָ, סך־הכל 8 שעה רייזע קיין בוענאָס־איירעס.

אַזוי ווי די שיף ריהרט זיך נור פון אָרט קומט אַריין אַ דאָקטאָר. וועלכער הויבט אָן אונטערזוכען. באַלד דערהערען זיך קולות פון ווינען און קלאָגען. ביי אַ אַלטער פרוי, וועלכער פאָהרט מיט 4 טעכטער צו איהר זוהן, האָט דער דאָקטאָר געפונען „טראַ־כאָם" אין די אויגען און האָט צוגענומען די פּאַפּי־רען. ביי אַ מיידעל, וואָס פאָהרט צו אַ חתן האָט מען אויך צוגענומען די פּאַפּירען. זי הויבט אָן חלש'ן, ביי אַ אַנדער מיידעל האָט מען צוגענומען די פּאַפּירען, ווייל זי איז צו יונג און זי פאָהרט אָהן אַ בעגלייטער א. אַז. וו.

די שיף קומט אָן אין אַ מזל'דיגער שעה קיין בוענאָס־איירעס. די גליקליכע, וועלכע מען האָט אונטערגעשריבען די פּאַספּאָרטען שטייגען אויס און צעטיילען זיך אין 2 גרופּען. די דאָזיגע, וועלכע ווערען פון פריינד, קרובים אָדער סתם־בעקאַנטע דערוואַרטעט, פאָהרען באַלד אַוועק אין שטאָט אַריין און די איבעריגע געהען אריין אין עמיגראַנטען־הויז און פערבלייבען דאָרט אַזוי לאַנג, ביז זיי זוכען אַרוים פאַר זיך עפּיס אַ בעשעפטיגונג.

און איצט זענען פעראַן פערשידענע מינים עמיגראַנטען:

עס זענען דאָ עמיגראַנטען קוואַליפיצירטע בעלי־מלאכות, אַרבייטער און סתם לערינג־געהער. אַ טייל, וואָס קומען אַהער, כדי זיך דאָ צו בעזעצען און צו גרינדען זיך דאָ אַ נייע היים און אַ טייל קומען אַהער, מיט'ן ציל זיך דאָ אַרויפצואַרבייטען, צונויפזאַמלען אַ ביסעל געלד און דערנאָך אַהיימ־פאָהרען.

איצט וויל איך צוטרעטען שרייבען איבער יעדען סאָרט עמיגראַנט בעזונדער, זיינע עקזיס־טענץ־מעגליכקייטען, אויסזיכטען און האָפנונגען.

די עמיגראַנטען, וואָס זענען קוואַליפיצירטע אַרבייטער און האַנדווערקער, בעדאַרפען דאָ נישט לאַנג וואַרטען אויף אַרבייט. אויב ער האָט דאָ קרובים אָדער בעקאַנטע פערשאַפען זיי איהם באַלד אַרבייט. אויב ער האָט ר אָקיינעם נישט, ווענדעט ער זיך צום פעראיין פון זיינע לאַנדסלייט אָדער צום יודישען עמיגראַנטען־שוץ־פעראיין און דער דאָזיגער האַנדווערקער ווערט פערזאָרגט מיט אַר־בייט.

גאַנץ אַנדערש איז אָבער די לאַגע פון די אַזוי־גערופענע „לופט־מענשען". זיי בידעווען שוין גאַנץ נישט קשה'ריג. אויב איינער קומט מיט אַ פּאָר דאָ־לאַר אין קעשענע, האָט שכל און נעהמט זיך תיכף אַ פאַך לערנען, קאָן ער שפּעטער פערדינען אויף פרנסה. דאָס קאָן אָבער נאָר בעהויפּטען אַ יונגער מענש. אַ עלטערער מענש קאָן זיך שוין נישט גע־העהן לערנען קיין פאַך. ראשית וועט איהם קיין איינ־ציגער בעל־מלאכה נישט אויפנעהמען אַלס לערך־יונגעל און שנית מוז ער טראַכטען שוין צו פערדי־נען אַ פּאָר סענט אַהיימצושיקען דעם ווייב אויף פרנסה. און דערפאַר זענען פאַר אַ נישט־האַנדווער־קער נאָר קנאַפּע אויסזיכטען אין אַרגענטינאַ.

עס איז זיך אויך שווער דאָ גייסטיג אויסצו־לעבען. עס פעהלט די חבר'שע סביבה, צו וועלכער מען איז צוגעוואוינט אין דער אַלטער היים. עס זע־נען אפילו דאָ אַ סך לאַנדסלייט־פעראיינען און אַנ־דערע פעראיינען, עס זעהט אָבער אַלעס עפּיס אַזוי אויס ווי געקינסטלעט. ווען מען געהט למשל אין גאַס און מען בעגעגענט זיך מיט אַ בעקאַנטען, די ערשטע פראַגע איז, צי האָסטו בעשעפטיגונג. ווען דו ענטפערסט איהם, אַז יאָ, איז אַלעס גוט. ער רופט דיך באַלד אַריין אין אַ רעסטאָראַן און הייסט דיר געבען עסען און טרינקען. קוים זאָגט מען אָבער דעם זעלבען גוטען ברודער, אַז מען האָט קיין אַרבייט נישט, אַזוי געזעגנט ער זיך באַלד אָפּ און פערשווינדעט.

משה לוין

דאָס לאָדזשער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט

23 דינסטאג	יולי
טו תמוז תרפ"ט	זון-אויפגאַנג 3.33
	זון-אונטערגאַנג 7.50

נישט קיין קאַמאָרניק, נאָר א סעקוועסטראַטאָר

נעכטיגער פּראָצעס געגען „נייעם פאָלקסבלאַט"

(—) דעם 8. נאָוועמבער האָבען מיר אָפּגע־דרוקט פאָלגענדע נאָטיץ: אויף פּאָמאָרסקאַ 4 וואוינט דער סוחר אליהו גאָלדשלאַג. מיט אַ צייט צוריק האָט ער געהאַט אַ פּראָצעס מיט זיין ווירט. אַזוי ווי ער איז אַ פערנומענער מענש האָט דעם פּראָצעס געפיהרט דער אַדוואָקאַט זאַכאַריאַש פינקשטיין, וועלכען גאָלדשלאַג האָט אַרויסגעגעבען אַ פולמאַכט. דער אַדוואָקאַט האָט פערגעסען אַרויפצוקלעבען אַ שטעמפּעל מאַרקע פאַר 2 זלאָטעס. גאָלדשלאַג איז דערפאַר בעשטראָפט געוואָרען מיט 10 זל. און ער האָט געדאַרפט בעצאָהלען מיט קאָסטען 12 זל. 20 גראָשען. דער אַדוואָקאַט האָט גערעטען גאָלדשלאַגען, אַז ער זאָל דערווייל נישט בעצאָהלען. דערווייל איז געקומען אַ קאָמאָרניק צום ה' גאָלדשלאַג און איבערגעלאָזען אַ מאָהנונגס־צעטעל שוין אויף 13 זל. 60 גראָשען.

נעכטען בייטאָג אַרום האַלב 12 אַ זייגער איז אין גאָלדשלאַגס שטוב געקומען דער קאָמאָרניק איינצוקאַסירען די שטראָף. גאָלדשלאַג איז נישט געווען אינדערהיים, נאָר זיין קריסטליך דינסט־מיידעל און אַ וועשע.

ווען דאָס דינסטמיידעל האָט דעם קאָמאָרניק ערקלערט, אַז גאָלדשלאַג איז נישט אינדערהיים, איז יענער געוואָרען אויפגערעגט און גענומען אַ לוקסוס־קישעלע און אַגאָבעלין־טישטוך און דאָס געוואָלט מיטנעהמען אַלס סעקוועסטירט, ביז דער חוב וועט בעצאָהלט ווערען, דאָס מיידעל האָט נישט געוואָלט די זאַכען אַרויסגעבען, בפרט, ווען קיינער פון די בעלעבאַטים איז נישטאָ.

ס'איז ענטשטאַנען אַ גערעאַנגעל, בעת וועלכען די קריסטין האָט געכאַפּט אַ פּאָר קלעפּ. דערווייל איז אָנגעקומען ה' גאָלדשלאַג, ער האָט נאַטירליך בעצאָהלט די שטראָף, אָבער אויך גערופען אַ פּאָליציאַנט, כדי צוזאַמענצושטעלען אַ פּראָטאָקאָל געגען דעם קאָמאָרניק וואָס האָט געשלאָגען די קריסטין.

דער פּאָליציאַנט האָט זיך אָבער אָפּגעזאָגט צוזאַמענצושטעלען אַ פּראָטאָקאָל.

בּרענגענדיג די אויבענדערמאָהנטע נאָטיץ האָבען מיר געמאַכט אַ פערדריסליכען טעות והיינו. דער גאַנצער ענין האָט נישט געהאַט צו טון מיט'ן קאָמאָרניק פון ראַדיגען רעוויר, וועלכע מ'האַלט אַגב פאַר אַ זעהר קאָרעקטען מענש, נאָר מיט אַ סעקוועסטראַטאָר פון שטעמפּעל־אַמט.

די פּראָקוראַטור האָט אָבער איינגעוועהען אין אונזער נאָטיץ אַ בעליידיגונג געגען אַ מלוכה־בעאַמטען און האָט פערפיהרט אַ פּראָצעס געגען דעם פעראַנטוואָרטליכען רעדאַקטאָר פון אונזער צייטונג.

נעכטען איז דער ראַדיגער פּראָצעס פאָרגעקומען אין קרייז־געריכט אונטער'ן פאָרזיץ פון ריכטער קאָפּאַטשעווסקי.

צום פּראָצעס זיינען גערופען געוואָרען 3 עדות, דאָס דינסטמיידעל העלענאַ לאָך, אליהו גאָלדשלאַג און דער פּאָליציי־בעאַמטער זיגמונד סטעפּאַנקעוויטש.

דער עדות העלענאַ לאָך ערקלערט, אַז דער סעקוועסטראַטאָר איז געקומען אין שטוב אַריין און געוואָלט צונעהמען אַ געהאַפּטען קישעלע און אַ גאָבעלין־טישטוך. ווען זי האָט ערקלערט, אַז זי קען גאָרנישט פון דער שטוב אַרויסגעבען, ווייל זי איז דערפאַר פעראַנטוואָרטליך האָט דער סעקוועסטראַטאָר זי אָנגעהויבען צו זידלען און דערנאָך גאָר געשלאָגען. זי האָט דאָך די זאַכען נישט אַרויסגעגעבען און דער סעקוועסטראַטאָר האָט געבּרענגט אַ פּאָליציאַנט. דער לעצטער האָט זיך אָפּגעזאָגט צוזאַמענצושטעלען אַ פּראָטאָקאָל געגען סעקוועסטראַטאָר פאַר שלאָגען דאָס דינסט־מיידעל, מאָטיווירענדיג דערמיט דאָס ער איז נישט געווען דערבּיי.

דער עדות אליהו גאָלדשלאַג ערקלערט, אַז דער גאַנצער חוב וואָס ער איז שולדיג געווען האָט בעטראָפען... 2 זל. מיט 12 גראָשען. ער האָט דעם חוב נישט בעצאָהלט ווייל דאָס איז געווען אַ פּראָבלעמאַטישער חוב צוליב שטעמפּעל־מאַרקען, ווענען דעם ראַזיגען חוב פיהרט נאָך זיין אַדוואָקאַט אַ פּראָצעס געגען שטייער־אַמט. גאָלדשלאַג האָט אָבער געמוזט דעם חוב, וואָס איז שוין געוואַקסען ביז 13 זל. 60 גראָשען בעצאָהלען, צוליב'ן נישט ענטשפּרע־כענדען אַ וויפיהרען זיך פון סעקוועסטראַטאָר.

דער עדות — פּאָליציי־בעאַמטער סטעפּאַנקעוויטש ערקלערט, אַז ער האָט אויסגעפאָרשט דעם ענין, דער פאַרפאַל איז פאָרגעקומען מיט אַ סעקוועסטראַטאָר און נישט מיט קיין קאָמאָרניק, ווי ס'איז אָנגעגעבען אין דער נאָטיץ פון דער צייטונג. עדות סטעפּאַנקעוויטש ערקלערט אויך, אַז געגען סעקוועסטראַטאָר איז פאַר זיין נישט ענטשפּרעכענדען אויפיהרען זיך איינגעלייטעט געוואָרען אַן אויספאָרשונג.

דער פּראָקוראָר שטיצט אונטער די בעשולדיגונג געגען אונזער פעראַנטוואָרטליכען רעדאַקטאָר, האַנגעגען אַדוואָקאַט לעווים ווייזט אָן, אַז אַלץ, וואָס איז אין דער נאָטיץ אָנגעגעבען שטימט פולשטענדיג מיט דער ווירקליכקייט. אַ מלוכה־בעאַמטער איז זיך בעגאַנגען ברוטאַל געגען פּירגעה און דערויף האָט די צייטונג רעאַגירט, הערביי איז אַריינגעפאַלען דער טעות וואָס אַנשטאָט אַ סעקוועסטראַטאָר איז אָנגעגעבען געוואָרען אַ קאָמאָרניק. ער בעט דעם בעשולדיגטען פרייצושפּרעכען.

נאָך אַ לאַנגע בעראַטונג האָט דאָס געריכט דעם אָנגעקלאָגטען בעפרייט פון יעדער שולד.

—=:§:=—

שטיצע פאַר אַרבייטסלאָזע

(וו) דער אַרבייטסלאָזער פאָנד האָט אויף זיין לעצטער זיצונג בעשלאָסען צו אַסיגנירען 45 טויזענד זל. אויף אויסצוצאָהלען אונטערשטיצונג פאַר'ן חודש אויגוסט פאַר די אַרבייטער, וואָס אַרבייטען נאָר 2 אָדער 3 טעג אין דער וואָך.

סאַניטערקאָנטראָלעם אין רעסטאָראַנען

(מ) נעכטען זענען די שטאָטישע סאַניטאַרע קאָמיסיעס צוגעטרעטען צו אַ סאַניטאַרער אינספּעקציע פון אַלע רעסטאָראַנען, צוקערניעס און קאַפע־הייזער אין לאָדז.

סאַניטאַרע אינספּעקציעס

אויף די זומער־וואוינונגען

(—) די סאַניטאַרע קאָמיסיע פון דער וואָיעוואודזשווע בראש מיט ד"ר סקאַלסקי האָט אַדורכגעפיהרט ווייטערע אינספּעקציעס אויף די זומער־וואוינונגען; ס'זענען לוסטרירט געוואָרען די זומער־וואוינונגען אַרום זשאַקאָוויץ און קאָלושקי. אומעטום איז דער סאַניטאַרער צושטאַנד געפונען געוואָרען אין אָרדנונג, אַ חוץ אויף דער זומער־וואוינונג אין טוואָזשעראַנקי.

בויך־טיפוס

(—) לויט די לעצטע מעלדונגען, וועלכע זענען אָנגעקומען אין געזונדהייטס־אָפּטיילונג פון מאַגיסטראַט, האָט זיך פאָריגע וואָך פערגרעסערט די ערקראַנקונגען אויף בויך־טיפוס.

געשאָסען איז גאַס

אָנפאַל אָדער נקמה

(—) נעכטען ביינאַכט איז פון האַלער־פּלאַץ צוריקגעגאַנגען אַ היים דער 24־יעהריגער טשעסלאַוו וועסאָלאָווסקי פון אַנדזשעיאַ 64. ווען ער איז געווען אין מיט'ן האַלער־פּלאַץ, האָבען זיך צו איהם דערנעהנטערט 2 פערשוינען, וועלכע האָבען אין איהם אויסגעשאָסען פון אַ רעוואָלווער. איין קויל האָט וועסאָלאָווסקי'ן געטראָפען אין האַנד. פּאָליציי פיהרט אַן אויספאָרשונג, צי דאָ איז פאָרגעקומען אַן אָנפאַל אָדער אַ נקמה־אַקט.

א 14־יעהריגער אויסוואורף

מאָנס געווען אַ 6־יעהריג מיידעלע

(—) אין זגערזש איז פרייטאָג פאָרגעקומען אַ שרעקליך פערברעכען, וואָס האָט געמאַכט אַן אומגעהויערען רושם צווישען דער יודישער בעפעלקערונג.

דער 14־יעהריגער ישראל מילער האָט פער־נאַרט דאָס 6־יעהריגע מיידעלע פייגע בערלינער אין פעלד און דאָס קינד פערגוואַלטיגט. ווען דאָס קינד איז אַהיימגעקומען צו דער מוטער, האָט די לעצטע גלייך בעמערקט, אַז מיט דעם קינד איז עפּעס געשעהען, ווען מען האָט אָנגעהויבען אויסצופרעגען און נאָכצופאָרשען איז דער גאַנצער שרעקליכער אמת ענטדעקט געוואָרען. די פּאָליציי האָט דאָס פערברעכערישע יונגעל אַרעסטירט דאָס אומגליקליכע קינד ליגט איצט ערנסט קראַנק.

בלוטיגער צוזאַמענשטויס צווישען פּאָליציי און באַנדיטען

דערשאָסען א געפעהרליכען באַנדיט

(—) די פּאָליציי אונטער דער אָנפיהרונג פון פּאָליציי־קאָמענדאַנט נאָסעק, פיהרט שוין אַן אָבלאַווע אויף באַנדיטען זייט 3 וואָכען. די באַנדיטען זענען איצט אַרומגערינגעלט געוואָרען פון אַלע זייטען און נעכטען איז צווישען דער פּאָליציי און באַנדיטען געקומען צו אַ בלוטיגען צוזאַמענשטויס.

דער עלטסטער פּשאַראָווניק קאַזשימיערזשטשאַק האָט צוזאַמען מיט דעם פּאָליציאַנט סאָקאָלאָווסקי געטראָפען אין וואַלד 2 פון דער באַנדיטען־באַנדע. די באַנדיטען האָבען נישט געוואוסט, אַז דאָס זענען פּאָליציאַנטען, ווייל די לעצטע זענען געווען אין ציוויל אָנגעטאָן. די פּאָליציאַנטען האָבען בעפוילען די באַנדיטען זאָלען זיך אָפּשטעלען, יענע האָבען אָבער אָנגעהויבען מיט אַ שיסעריי אויף וואָס די פּאָליציאַנטען האָבען געענטפערט. אין רעזולטאַט איז איינער פון די באַנדיטען וולאַדיסלאַוו וואַשילעווסקי דערשאָסען געוואָרען.

ביים דערהרגעטען האָט מען געפונען עטליכע רעוואָלווערען און זעהר פיל קוילען, דער אַנדערער באַנדיט איז ענטלאָפען, ווי מיר דערוויסען זיך אָבער וועט אין די נאָהענטסטע שעהן די גאַנצע באַנדע באַנדיטען ליקווידירט ווערען, אויף'ן אָרט פון דער אָבלאַווע איז אַרויסגעפאָהרען דער פּראָקוראָר מאַנרעצקי.

פערסמ'ט א יודישע פאַמיליע פון 8 פערזאָן

(—) אויף פאַנסקאַ 36 וואוינט די פאַמיליע פון מ. לעווקאָוויטש, די פאַמיליע בעשטעהט פון לעווקאָוויטשען, זיין פרוי, 4 טעכטער און 2 זוהן. היינטיגען שבת האָט די פאַמיליע פערבעטען צו מיטאָג אַ בעקאַנטען אַ געוויסען שמחה גוטערמאַן. די פאַמיליע מיט זייער בעקאַנטען האָט צוזאַמען אָפּגעגעסען אַ שבת'דיגען מיטאָג.

אַרום 2 אַ זייגער ביינאַכט האָט זיך אויפגעכאַפּט די שלאָף די פרוי לעווקאָוויטש, וועלכע האָט דערפיהלט, אַז עס ווערט איהר שלעכט. ווען זי האָט געוואָלט אויפוועקען עמיצען פון איהר פאַמיליע, האָט זי צו איהר גרויס איבערראַשונג בעמערקט, אַז אַלע 8 מענשען ליגען כמעט אָהן בעוואוסטזיין, פרוי לעווקאָוויטש האָט געמאַכט אַ גע־וואַלד, ס'זענען זיך צונויפגעלאָפען די שכנים און ס'איז אַלאַרמירט געוואָרען די פּאָגאָטאָוויע. דער דאָקטאָר האָט פעסטגעשטעלט, אַז אַלע 8 מענשען זענען פערסמט דורך נישט פריש עסען און זייער צושטאַנד איז זעהר אַנ'ערנסטער. 2 פון זיי געהמליך לעווקאָוויטשעס זוהן, דעם 17־יעהריגען משה און דעם 19־יעהריגען דוד האָט די פּאָגאָטאָוויע געמוזט אָפּפיהרען אין שפּיטאָל, די איבריגע זענען צוליב מאַנגעל פון פּלאַץ אין די שפּיטאָלען, געלאָזען געוואָרען אינדערהיים.

לערבּיי האָרף מען בעמערקען אַז מיט שמחה גוטערמאַן, וועלכער האָט געגעסען מיטאָג ביי לעווקאָוויטשען איז ביינאַכט פאָרגעקומען דאָסזעלבע. אויך גוטערמאַן איז ערנסט קראַנק.

די פּאָליציי פיהרט אַן אויספאָרשונג, וואו די פערגיפטעטע מאכלים זענען געקויפט געוואָרען.

פערשוואונדען געוואָרען א זקן

(—) אויף היפּאָטעטשנאַ 13 איז נעלם געוואָרען דער 60־יעהריגער טאַדאָר זיידלער. אויף'ן טיש האָט ער איבערגעלאָזען אַ בּריף, אין וועלכען ער שרייבט, אַז צוליב די פינאַנציעלע שוועריגקייטען מוז ער זיך דאָס לעבען נעמען און וועט שוין מעהר נישט צוריקקומען. זיידלערס זוהן האָט וועגען דעם געמאָלדען דעם אויספאָרשונגס־אַמט. אַלע בעמיהונגען צו געפינען דעם אַלטען האָבען זיך דערווייל נישט איינגעגעבען

איבערזיכט פון אָגערס.

(וו) היינט, 8 אינדערפריה וועט אויף'ן האַלער פּלאַץ פאָרקומען אַן איבערזיכט פון דריי־יעהריגע און עלטערע אָגערען, צום איבערזיכט דאַרף מען צושטעלען די אָגער־פערד, וואָס זייערע בעזיצער וואוינען אויף'ן שטח פון 5, 6, 7, 9, 12, 13 און 14 קאָמיסאַריאַטען.

מאָרגען, דעם 24. — פון 8, 9 און 10 קאָמיסאַריאַטען.

די פערד מוזען צוגעשטעלט ווערען מיט די אָפּשטאַמונגס־צייגנישען.

Dr. J. BETTE

פּיעטריקאַווער 6. טעל. 44-95.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן.

נור איינציגע גאַסטראָלען

פון קינסטלער־פּאָר פון מאָסקווער גראַנאָווסקיס קונסט־טעאַטער

מאָריס לאַמפּע

און די זינגערין

פאַניאַ מענדעלעוויטש

— מיט'ן אָנטייל פון —

וואַרשאָווער קאָמיקער

א. איידזענבערג

היינט, דינסטאַג, דעם 23־טען יולי, 9 אַ זייגער אין אָוונד

פּרייזען פון 80 גראָשען ביז 3 גילדען

דער שלאַגער פון היינטיגען סעזאָן! גרויסע אויפפיהרונג פון גראַנאָווסקי'ס קונסט־טעאַטער

טוביה דער מילכיגער

אין 4 אַקטען מיט געזאַנג פון אונזער פאָלקס־שרייבער שלום־עליכם

הויפּט־ראָל טוביה — מאָריס לאַמפּע, צייטעל — פאַניאַ מענדעלעוויטש.

ס'נעמט אָנטייל דאָס גאַנצע פערסאָנאַל. בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע

אַדמיניסטראַטאָר: ס. אַרנוואַלד. מוזיקאַלישער לייטער: ל. זעלמאַן.

אַנאָנס! אין פאַר־בערייטונג 200,000 און סטעמפּעניו פון שלום עליכם

„נייער פאָלקסבלאַט"

קופּאָן № 16

אויף צו געווינען אומזיסט דאָס בוך. ווערק:

„אין מערב קיין נייעס"

פון עריק מאַריאַ רעמאַרק.

געהיימנישפולע געשעהענישען

א געהאנגענער אין וואלד און א דערשאסענע אויפ'ן פעלד

(—) אויפ'ן אזארקאווער רייטשען צמענטאַוש האט דער וועכטער עהערנעכטען בעמערקט אויף א בוים א הענגענדען מאנספערשוין, מ'האט איהם גלייך אראפגעשניטען פון דער שטריק, נאר דער געהאנגענער איז שוין געווען טויט, ווי ס'שטעלט זיך ארויס האט מען דא צו טון מיט א זעלבסטמארד. דער זעלבסטמערדער איז זעהר עלעגאנט אנגעטון און טאש האט מען ביי איהם געפינען א גאלדענעם זייגער. קיין שום דאקומענטען, וועלכע זאלען קענען פעסטשטעלען דעם פערזאן פון זעלבסטמערדער האט מען ביי איהם נישט געפונען, ווי עטליכע אזאר־קאווער ערקלערט: זאל דער נעהאנגענער זיין א לאזער.

(2) דער פאליציי־פאסטען אין אנרושעיעוו איז נעכטען אלארמירט געווארען, אז אין דארף ושעד־יאנא גורא האט מען געפינען א טויטען קערפער פון א יונג מיידעל. די מעדיצינישע אונטערזוכונג האט פעסטגעשטעלט, אז דער טויט פון דעם מיידעל איז געקומען צוליב א קויל אין בויך, וואס זי האט בעקומען. דער נאמען פון דער דערשאסענער איז נישט פעסטגעשטעלט געווארען, די פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג צי דא איז פארגעקומען א מארד אדער א צופאל.

אפגעשיקט די גע'גנב'עטע „שו"תי" פון אלעק־סאנדערער רבי'ס בית־המדרש

(—) מיט עטליכע טעג צוריק האבען מיר מיטגעטיילט וועגען דעם חילול השם פון עטליכע לאדזער יונגעלייט אין דעם בית־המדרש פון אלעקסאנדערער רבי, וואו מ'האט צוגענומען א היסטא־רישע „שו"תי".

נעכטען איז די „שו"תי" געקומען קיין אלעקסאנדער מיט'ער פאסט, דערביי איז צוגעלעגט א בריף, אין וועלכען א פאטער טיילט מיט, אז זיין זוהן האט די „שו"תי" מיטגענומען, ער האט אבער שטארק חרטה און בעט ביים רבי'ן, אז ער זאל איהם מוחל זיין.

משוגע'נער אראפגעשפרינגען פון 3-טען שטאק

קרבן פון ארבייטסלאזיגקייט

(—) אויף וואַרשא 26 איז נעכטען אראפ־געשפרונגען פון 3־טען שטאק דער 26־יעהריגער ארבייטער גרשון בלעכמאַן, צום גליק איז דער שפרונג געווען אזוי גליקליך, אז דער זעלבסטמערדער איז אפגעקומען מיט לייכטע וואונדען, דער דאקטאר פון דער פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט הילף, בלעכמאַן האט ביז מערץ ה. י. געארבייט אויף א פאסטען. נאכדעם ווי ער האט פערלוירען דעם פאסטען איז ער אריינגעפאלען אין א גייסטיגער קראנקהייט א.ז.וו. דאס איז געווען די סיבה פון נעבע־טיגען זעלבסטמארד פרוב.

אויטאבוס־קאטאסטראפע מיט דער פוסבאל־מאנשאפט פון „הכח"

(—) דער לאדזער פוסבאל־מאנשאפט „הכח" האט זונטאג געשפילט א מעטש אין טאמאשעוו, און אהוענר זענען 12 פערזאן פון דער מאנשאפט אהיימ־געפאהרען קיין לאדז מיט אנ'אויטאבוס. נעבען אזיאזד זענען אויפ'ן שאסע אין געווען א גרויסע בעוועגונג איז אנ'אויטא וואס איז געפאהרען פון א געגענזייטער ריכטונג אנגעפאהרען אויפ'ן אויטא־בוס און ביידע אויטאס האבען זיך איבערגעקעהרט פערביי־פאהרענדע מענשען האבען ערשט אנגעהויבען ארויסצוציהען די קרבנות פון דער קאטאסטראפע פון הינטער די אויטאס, ביידע אויטאס זענען צו־שמעטערט געווארען, עטליכע מיטגלידער פון דער הכח־מאנשאפט זענען אנגעקומען מיט לייכטע וואונדען.

פרייע טריבונע

תשובה אויפ'ן אפענעם בריף פון פרנס זעלמאנאוויטש

חשוב'ע רעדאקציע!

אין צוזאמענהאנג מיט דעם אפענעם בריף וועלכען פרנס זעלמאנאוויטש האט פערעפענטליכט אין דעם פרייטאג נומער פון אייער צ. צייטונג, בעט איך העפליכסט צו געבען פלאץ פאר'ן פאלגענדען ענטפער, פארוואס איך דאנק אייך פאראויס.

עס איז נישט ריכטיג, אז אויף דער פראגע פון פרנס זעלמ., צי האב איך פערבאטען די קהלה־אנגעשטעלטע צו וויזען איהם די דאקומענ־טען פון דער פסח־אונטערשטיצונג און די נעד־מען פון די בכבוד'דיגע אונטערגעשטיצטע, האב איך גענואלט האבען געענטפערט: „יא, איך האב עס פערבאטען".

ריכטיג איז דאגעגען, אז די קאמיסיע (און נישט איך), וועלכע האט אנגעפיהרט מיט דער פסח־אקציע און איז געווען פאלשטענדיג אויטאר נאם, און האט בעוויזען אין דער הינזיכט אלע רעכט פון דער פערוואלטונג, האט עס פערבאטען; אז דער פערבאט איז געווען נוגע נישט בלויז דעם פרנס זעלמ., נאר בכלל אלע פערוואלטונגס־מיטגלידער; און אז א.א. בעשלוס איז די קאמיסיע געווען געצוואונגען אנצונעהמען טאקי צוליב דער אונפארלאמענטארישער האנדלונג פון פרנס זעלמ., אליין, וועלכער האט פערעפענטליכט די נעמען פון די שליחי־צבור, וועלכע האבען אויף זיך גענדר־מען די פיינליכע מיסיע צו פערמיטלען צווישען דער קהלה און די שטילע בכבוד'דיגע נויטבעדערפטיגע.

נישט ריכטיג, אז ווען עס האבען זיך פער־שפרייט אין דער שטאט די קלאנגען וועגען די מיסבראויכען פון די ארבייטער־פעראיינען ביים רעד־גיסטרירען די שטיצע נעהמער און פרנס זעלמ., האט געפאדערט צו בעשטימען א קאנטראל־קא־מיסיע, האב איך זיין פערלאנג אפגעווארפען.

ריכטיג איז דאגעגען, אז אויף דער פער־וואלטונגס־זיצונג פון 23/6 ה. י. האט פרנס זעלמ. געפאדערט אוועקצושטעלען די פראגע פון שאפען א קאנטראל־קאמיסיע אויף דעם סדר־היום, וואס עס איז אויך געשעהען. צו דער ראוי־גער פראגע האט אבער כלל נישט געקאנט קו־מען, מחמת עס האט פערפעהלט א קווארום, און טאקי צוליב דער שולד פון פרנס זעלמ. אליין, וועלכער האט נאך פריהער מיט עטליכע אנדערע פערוואלטונגס־מיטגלידער פערלאזט די זיצונג. דאר־נגעגען האב איך די פראגע ארויסגעשטעלט גלייך אויף דער נעכסטער זיצונג פון דעם 24/6. דער פארשלאג איז אבער אפגעפאלען צוליב דעם פשוט'ען טעם, וואס אליין דער פארשלאג־געבער פרנס זעלמ. איז צו דער זיצונג נישט געקומען. אויף דער לעצטער זיצונג האט פרנס זעלמ. ווי־דעראמאל אויפגעהויבען די פראגע. האט אבער די פערוואלטונג אפגעווארפען דעם פארשלאג ווי־דעראמאל צו שטעלען די פראגע אויף דעם סדר־היום.

דורכאויס טענדענציעז און פאלש איז בעד־לויכטען אויך די געשיכטע מיט די 360 גילד־דען, וואס די קאמיסיע פאר סאציאלע הילף האט בעשטימט פאר „איינעם, וואס וואוינט אין 4 צי־מערן מיט א קוך, האט נאר 4 קינדער, פון וועל־כע 3 לערנען אין פריוואט־גימנאזיעס און איינער אין אוניווערזיטעט".

אמת איז, אז אט דער „איינער" וואוינט אין 4 צימער מיט א קוך, אמת איז אבער אויך, אז שוין א צייט לאנג איז ביי איהם א האלבע וואוי־נונג פערדונגען צו סובלאקאטארען; טאקי האט ער א טאכטער אין א הויגער בעקאנטער גימנאזי־יע, אבער די טאכטער לערנט זיך דארט צוליב איה־רע גרויסע פעהיגקייטען און ערווארבענער סטי־פאטיע געגעצליך אומענטגעלטליך; טאקי איז א קינד פון דעם „איינעם" געגאנגען אין אוניווערזיטעט, עס איז אבער געוועזען געצוואונגען איבערצורייסען מיט א צייט צוריק די ווייטערע בילדונג; פעסט־געשטעלט איז אויך געווארען, אז פון צייט צו צייט ווערען געמאכט געלד־זאמלונגען פאר זיינעטצוועגען.

אט אזוי זעהט אויס דער „איינער", וואס וואוינט אין 4 צימערן מיט א קוך!... און עס איז גענוג טרויעריג, אז א.א. איינער איז געווען געצ־וואונגען אנצוקומען צו דער קהלה, אז זי זאל איהם ארויסשיקען קיין „מרפא".

די אלע פרטים האט אויפגעקלערט אויף א זיצונג דער פארזיצער פון דער סאציאלער הילף־קאמיסיע, א חוץ, וואס איך אליין האב דאס פעסטגעשטעלט נאך א גענויער חקירה ודרישה. עס איז דעריבער א חרוש, ווי אזוי פרנס זעלמ. האט זיך ענטשלאסען איצט צו פערעפענטליכען דעם ענין און לגמרי פערשווייגען דעם ענטפער, וואס ער האט בעקומען אויף זיין אינטערפעלאציע. אט אזוי זעהען אויס די טענות פון פרנס זעלמאנאוויטש אין דער ליכט פון דער ווירקליכקייט.

מיט דרך־ארץ

(—) י. ל. מינצבערג

פרעזעס פון דער קהלה־פערוואלטונג.

די „ווילנער" אין לאדז

„קדוש השם" פון שלום אַש

קידוש השם איז ביי שלום אש'ן אנ'ערצעהלונג. דער גרויסער מייסטער האט געשאפען א ווערק, וואס פעראייבינט די גרויסע בלוטיגע טראגעדיע, וועלכע די יודען האבען איבערגעלעבט אין די שווערע צייטען — אין דער גזירת ת"ח, ווען כמיעל־ניצקי'ס באנדעס, האבען פערגאסען טייכען יודיש בלוט, אויסגעשאכטען גאנצע יודישע ישובים.

איינער פון די רוסישע געניאלסטע שרייבער, ניקאלאי גאגאל, האט ביי זיין גאנצער פראגרע־סיווקייט און טיפער ליבע צו זיין פאלק, בעשריי־בענדיג די דאזיגע עפאכע, ממש גלאריפיצירט דעם יודישען פאגראם (אין זיין אונשטערבליך, טיף־קינסטלערישען ווערק, „טאראס בולבא") און פון דער זייט, נישט דערזעהען די טיפע טראגעדיע, וועלכע ס'האבען איבערגעלעבט די יודען, וואס האבען זיך געפונען צווישען האמער און קאוואדלע.

ס'האט געדארפט אדורך דריי פערטעל פון א יאהרהונדערט, ביז דער גרויסער מייסטער פונ'ם יודישען ווארט איז געקומען מיט זיי'ן גלאריפי־קאציע פון דעם יודישען דורכשניטס־מענש פון יענע צייטען, פונ'ם יודישען חונף און פחדן, אין וועלכען ס'וועקט זיך אבער א מאל אויף דער מענש, דער יוד, וועלכער האט א ציל פאר זיין קיום און א בערעכטיגונג פאר זיין אומקומען פאר'ן... קידוש השם.

שלום אש'ס ערצעהלונג וואלט אפשר פערבלי־בען צווישען די פערלען פון זיינע שאפונגען (אפ־שר איבערהויפט אין די בעדייטענדסטע ווערק אין דער יודישער ליטעראטור) צוזאמען מיט זיין „כשומאכערין פון קאסטיליען" א. אנד. און מיט זיי וואלטען זיך געקוויקט יחידים. איז געקומען ד"ר ווייכערט און האט די ערצעהלונג אינסצעניזירט; ס'זענען געקומען די „ווילנער" און די פיעסע אויפ־געפיהרט פריהער אין ווארשא און דערנאך ארויס־געפיהרט זי אויף דער פוילישער פראווינץ, און די פיעסע איז געווארען פאפולער צווישען די ברייט־סטע שיכטען. דאס איז געווען א גרויסער אויפטו פון ווייכערטען סיי פון דער „ווילנער טרופע".

אין דער יודישער פרעסע איז שוין בע־האנדעלט געווארען די פראגע וועגען דעם ווערט פון דער פיעסע און צי דארף פראפאגירט ווערען דער מאמענט פון פאסיוויטעט, וואס געפינט איהר אויסדרוק אינ'ם „קידוש השם".

„קידוש השם" הייסט א טאט פון אונטער־דריקען דאס אייגענע, פערזענליכע פאר דעם אידעאלען, פאר דעם עפיס העכערען, דאס ברענ־גען זיך פאר א קרבן. אזא טאט איז מעגליך א פאסיווער — „בעסער שטארבען איידער בוקען זיך פאר דער פאהן פון די קאזאקען" און אנ'אקטי־ווער — ווארפען זיך אין קאמף און אומקומען, פרובען אויספיהרען א טאט, ווען ס'זענען אפילו פערהאן גאנץ קליינע מעגליכקייטען דערצו, אדער ווען אזעלכע מעגליכקייטען זענען אינגאנצען נישט פערהאן.

אין היינטיגע צייטען פון היסטארישען מא־טעריאליזם, ווען די גאנצע געשיכטע ווערט אויפ־געפאסט אלס קאמף פון גרופען פאר מאטער־יעלע אינטערעסען, וועט נאטירליך מעהר אנגעהען די צווייטע שיטה, די שיטה פון אקטי־ווען „קידוש השם". אדער אפילו די אנהענגער פון דער דאזיגער שיטה, מוזען בויגען דעם קאפ פאר דער רייגקייט און טיפער מענשליכקייט פונם פאסיווען „קידוש השם".

אש'ס ווערק ווערט דורך אזא אפשאצונג פונדעסטוועגען נארנישט געמינערט און האט זיין גרויסען נאציאנאלען ווערט, דורך זיין אפאלא־געטיק, כאטשבי אין דעם אויסשיילען פאר דער אויסערליכער עפענטליכקייט די שעהנע, טיפע נשמה פונ'ם פשוט'ן יודישען ארענדאר, וואס איז פערווארפען אין סטעפ און טראגט ביי זיך דעם גאט אין הארצען; דעם יוד, וואס איז גרייט בעסער צו בעקומען 50 שמיץ פונ'ם פריץ, איידער מחלל שבת צו זיין, נאכדעם, ווי זיין יודענע האט שוין אפגעבענשט די שבת־ליכט. אינ'ם שטיק גע־פינט שלום אש פיל געלעגענהייטען ארויסצוווי־זען זיין ליבע צו פוילען צום גלות'דיגען ארץ־ישראל (פה לין).

*

עס איז שוין דאכט זיך אנ'אקסיאמע, אז אינסצעניזאציעס געלינגען נישט. דערצו זענען דא הונדערטער ביישפילען סיי ביי אונז אין אונזער ארימען טעאטער־רעפערטואר, סיי ביי די אומות־העולם. אין דער אינסצעניזירטער פיעסע געלינגט קיינמאל נישט איבערגעבען אין דיאלאג דאס, וואס דער מחבר לעגט אריין אינ'ם מויל פון זיין העלד, אדער דערצעהלט וועגען איהם.

אויך אין „קדוש השם" פון אש'ן איז עס מיט דער אינסצעניזאציע נישט אינגאנצען געלונגען. אבער דער אינסצעניזאטאר איז געפאלען אויף א זעלטען גוטען איינפאל־צו געבען א סך בילדער: אפגעריסענע, וועלכע האבען אבער א פערבינדונג. א דאנק דעם געלינגט איהם צו שאפען א געוויסע אקציע און האלטען דעם עולם אין שפאנונג. דאס שטיק ווערט קאנדענסירט, אבער אין די סצענישע בילדער אז ביי דעם אלעם נאך פערבליבען גע־נוג פיל דעקלאמאציע און די רעזשי וואלט נאך געמעגט א ביסעל ערטערווייז די איבריגע דעקלא־מאציע בעזייטיגען אפילו איצט, נאכדעם ווי דאס שטיק איז שוין געשפילט וואהרשיינליך א 200 מאל. דאס שטיק וואלט פון דעם סצעניש בלויז געוואונען.

*

דאס שטיק ווערט ביי די ווילנער פערוואנ־דעלט אין אנ'ערשטקלאסיגען ביהנע־ווערק, טראץ די נישט פולקאמענהייטען וואס עס פערמאגט. די „ווילנער" האבען אין דעם שטיק אריינגעלעגט אזוי פיל שפילען, סאלאנס, ריינקייט און קינסט־לערישער בעציהונג, אז דער צושויער, וואס האט זעלטען די זכיה צו זעהען עפיס עהנליכעס אויף דער יודישער ביהנע ווערט פערכאפט, און ענט־ציקט פון דער פארשטעלונג.

דעם פערדינסט האבען שוין די „ווילנער", אז זיי האבען א בעציהונג, אנ'ערנסטע בעציהונג צו זייער ענין. זיי מאכען נישט קיין זאך בחפזון. אויף א שטיק ווערט געארבייט און דערפאר קומט טאקי ביי זיי עפיס ארויס. ס'מאכט נישט אויס, וואס מ'גרייט אמאל א פיעסע א פאר חדשים, מ'לייגט אין איהר אריין ארבייט און געלט (אפט אזעלכעס, וואס מ'פערמאגט נישט און מ'דארף נאכדעם זוכען פון וואו נעמען אויף אפצוגעבען) און די פיעסע דערהאלט זיך נישט אויס'ן רעפער־טואר; אלץ ווערט גענוי און זארגפעליג בעאר־בייט. און ווען די ווילנער פאהרען ארויס אויף דער פראווינץ צו גאסטראלירען, פאהרט נישט א „סטאר" מיט א פאר סטאטיסטען, ווי ס'פאסירט געוועהנליך, נאר ס'פאהרט א צוזאמענגעשפילטע טרופע, אנ'אנסאמבל, וואס האט שוין דערגרייכט א הויכע קינסטלערישע שטופע.

*

אין לאדז האבען זיך די ווילנער רעפרעזענ־טירט מיט דעם שפילען אויסגעצייכענט. די צענט־ראלע ראלען — דאס שניידעריל (ווייסליץ), דער ארענדאר (קאמען) דבורה'לע (פר. ארלעסקא) זענען ווי אויסגעשאקטע און די ארטיסטען דערגרייכען אין זיי א הויכע קינסטלערישע מדרגה. אבער אויך די קלענערע ראלען זענען שעהן געמאכט און א רייהע יונגע ארטיסטען האבען די געלעגנ־הייט צו דעמאנסטרירען זייער אינטעליגענץ, פער־שטאנד און קינסטלערישע פעהיגקייטען. פיל טעמ־פעראמענט ענטפלויזט דער יונגער בירנבוים אין „יערעם".

ער שפילט נאך א פאר קלענערע עפיזאדען־ראלען און איז זיי פערשידענארטיג און אלע מאל אויפ'ן ארט. אנ'אינטעליגענטער ארטיסט וואס איז שוין כמעט סטאביליזירט און געפונען זיין ארט אויף דער ביהנע איז הירשפעלד. אויך ער שפילט א פאר ראלען און קען בעווייזען אין איין האלבע שעה דורכמאכען דעם מהלך פון שלמה'לע ביז צו א „קריוואנאס."

מאנסדאָרף, וועלכען אונזערע לאדזער געדענ־קען, וואהרשיינליך פון זיינע ערשטע שריט אויף די ברעטער פון „אזאזעל", קורלענדער, בראקאזש, בערג — אלס יונגע ארטיסטען, וואס ענטפלעקען זיך אין די עפיזאדען ראלען, וועלכע זיי פיהרען אויף מיט פיל קינסטלערישער אינטואיציע.

איבער אלעם ביי די „ווילנער" שטעהט אבער זייער אנסאמבל־שפיל. ס'איז דא די צוזאמענגע־שפילקייט פון אלץ און אלע;

ס'איז אפגעהיט די הארמאניע פון פארבען אויף דער ביהנע, פון קלאנג, ווארט און פלאסטי־שע בעוועגונגען. אונזער הענעך קאן האט פער־שטאנען אויסצונוצען די מאמענטען אויף דער ביהנע און אריינגעפיהרט וואו ס'לאזט זיך יודישע נגונים, יודישליכע, העכסט פאלקסטימליכע. ער האט אפילו דאס אוקראינישע קאזאצקע לידעל „מגייר" געווען.

די אויפפיהרונג פון „קדוש השם" ביי די ווילנער איז א פרעכטיגע און אין אונזער ארעם טעאטער־וועלטעל איז עס א בעדייטענדע געשע־העניש. ס'קומט די „ווילנער" באמת א יישר־כח.

י. ש־ן.

האבען געהאלטען זייער קינד צוויי יאהר פערשלאסען אין א שטאל

(א בריף פון פאריז)

אין א פראנצויזישען דארף, אין נארד פראנקרייך, האבען די שכנים בעמערקט, אז ביי איין פויער מיט דעם נאמען כאנעט, האט מען אויפגעהערט צו זעהען זיין טאכטער, א מיידעל פון 14 יאהר. מען האט איהם געפרעגט, וואו זי איז אהינגעקומען, האט ער געענטפערט, אז ער האט זי געשיקט אין שטאט. די שכנים האבען דעם הירוץ אנגענומען פאר גוט געלד, און גאנצע צוויי יאהר האט מען דאס מיידעל נישט געזעהען.

טיילמאל האבען שכנים געפרובט דעם פויער פרעגען, אז ער זאל דאס מיידעל זיינס אהיים נעמען, ווארים ער האט אינגאנצען איין קינד, זאל ער עס בעסער האבען אין דער היים, אבער ער האט דאס נישט געוואלט, און ער האט דערביי אנגעגעבען צוויי אורזאכען: ערשטענס, איז גלייכער, אז דאס קינד זאל זיין אין א שטאט, וועט גיכער אויסוואקסען פון איהר א לייט. ווארים דא וועט זי אויסוואקסען פונקט אזוי פערגרעבט, ווי אלע אין דארף; צווייטענס, איז דאס מיידעלע זיינעס א ביסעל קאפריזנע, און זי קען נישט אויסקומען מיט דער שטיפמוטער (דער פויער האט א צווייטע פרוי). כאקע דערפאר האט ער זי אייגענטליך אוועקגעשיקט פון דער היים.

און אזוי האט מען דאס אנגענומען אין דארף, אז דער פויער כאנעט האט זיין מיידעלע אוועקגעשיקט אין שטאט אריין, כדי עס זאל פון איהר ווערען א לייט, און כדי זי זאל זיך נישט ארומרייסען מיט דער שטיפמוטער.

מאכט זיך א מעשה, אז ביי א צווייטען פויער גנב'עט מען א יונג חזיר'ל, און ער האט א פערדאכט, אז כאנעט האט ביי איהם דאס חזיר'ל גע־גנב'עט און עס נעקוילעט. כאנעט טענה'עט, אז ער ווייס פון גארנישט, און ער פארבעט איהם צו זיך, אז ער זאל זוכען זיין גנבה. יענער זוכט טאקע אומעטום, און געפינט גארנישט, ביז ער טרעפט אן אויף א שטאל, וואס איז פערשלאסען. ער פרעגט: „וואס האסטו דא?" און ער ענטפערט: „אלטע שמאטעס".

— שליס אויף און לאז א קוק טון.

— וויל איך נישט. אז איך זאג דיר „אלטע שמאטעס", מעגסטו מיר גלויבען.

— וועל איך אליין אויפברעכען די טיר.

— וועל איך דיך דערשיסען, ווי א הונט.

און כאנעט טוט שוין א כאפ א ביקס פון דער וואנט.

הויבט זיך יענער אויף און געהט אוועק און קומט באלד צוריק מיט דער פאליציי. און די פאליציי הייסט עפענען דאס קעמער'ל פון די שמאטעס. וויל כאנעט דאס נישט טון. מאכט די פאליציי אליין אויף די טיר, און פאר די אויגען פון אלעמען בעווייזט זיך א שרעקליכע זאך: אין שטאל געפינט זיך א בעט מיט שמאטעס, אנ'עמער מיט אומריינקייט און — כאנעט'ס איינציגע טאכטער, די זעכצעהן יעהריגע ושאנעט, וועלכע איז דא געוועזען פערשלאסען זינט צוויי יאהר.

אויף זיך האט דאס מיידעל געהאט בלויז א העמד, אדער, בעסער געזאגט, אנ'אנדענק פון א העמד, וואס איז געוועזען שווארץ ווי סאזשע און צו־פוילט, אזוי, אז עס זענען דערפון געפאלען שטי־קער. דאס גאנצע לייב פון דער מיידעל איז געווען שווארץ ווי קויל, צוקראצט און צובלוטיגט, איהרע אויגען זענען געווען ווילד און צושראקען, ווי ביי א חיה.

עס ווייזט זיך ארויס, אז דאס האט די גע־טרייע שטיפמאמע דאס מיידעל דארטען פערשלא־סען צוריק מיט צוויי יאהר, דערפאר, ווייל זי האט נעוואלט נאכטאנצען די פערשייטע מאדע און זיך אפשערען די האר. די געטרייע שטיפמאמע האט בעשלאסען, אז אויב זי וועט די „חצופה" לאזען אויף דער פריי, וועט פון איהר קיין גוטעס נישט ארויסקומען. ווער ווייס, וואס נאך זי וועט וועלען? זי קען נאך שפעטער וועלען פוצרעווען און טראגען קורצע קליידלעך. האט די גוטע שטיפמאמע גענומען דאס קינד און זי פערשלאסען אין א שטאל אהן פענסטער, אהן לופט. זי האט פאר איהר דארטען אריינגעשטעלט א בעטעל אהן בעטגעוואנד, נאר מיט א פאר שמאטעס. די קליידער האט זי ביי איהר צוגענומען, און האט אריינגעשטעלט אין איהר „וואוי־נונג" אנ'עמער, וועלכען זי האט קיינמאל פון דארטען נישט צוגענומען אויסצולויידיגען, און איינמאל אין עטליכע טעג האט זי איהר אריינגעגעבען א שטיק אלט ברויט מיט א קרוג וואסער.

דאס מיידעל איז אין דעם שטאל אין פערלויף פון צוויי יאהר פאלשטענדיג פערווילדעט געווא־רען. זי האט אינגאנצען פערלוירען דעם פערשטאנד און דעם מענשליכען ווילען. א חוץ דעם, איז דאס מיידעל אזוי אפגעשוואכט געווארען, אז מען ווייס נישט, צי זי וועט לעבען.

און וואס זאגט דער טאטע?

ער האט, זאגט ער, זעהר ליב זיין ווייב, און ער האט זיך נישט געקאנט מיט איהר ארומרייסען. טאמער האט ער געזאגט א ווארט וועגען בעפרייען דאס אומגליקליכע קינד, פלעגט זי זיך היסטעריש צוויינען און סטראשען, אז זי וועט זיך דאס לעבען נעמען, אויב ער וועט די „חצופה" ארויסנעמען פון שטאל.

דאס מיידעל געפינט זיך איצט אין שפיטאל און א זעהר טרויעריגען צושטאנד, און די „גע־טרייע" עלטערען זענען דערווייל אין טורמע.

י. פעל—ן

אפעראציעס, וועלכע מ'מאכט אויף חיות, כדי צו ראטעווען מענשען

כדי צו ראטעווען מענשען פון קראנקהייטען, כדי צו געפינען נייע מיטלען ווי אזוי צו היילען מענשען, ווען זיי ווערען געפעהרליך קראנק, ווערען געמאכט אין די וויסענשאפטליכע אנ־שטאלטען אונענדליכע פראבעס. מען האלט אזוי אין איין פארשען און זוכען נייע וועגען אין דער מעדיצינישער וויסענשאפט. אויף וועמען אבער מאכט מען די אלע פראבעס? ווער איז דער קרבן פון די אלע וויסענשאפטליכע אויספאר־שונגען?

אזעלכע פראבעס ווערען געמאכט פריהער אויף חיות. דער שרייבער פון די שורות האט בעזוכט דעם בעוואוסטען ראקפעלער אינסטיטוט פאר מעדי־צינישע פארשונגען און ער דערצעהלט טשיקאווע איינצעלהייטען וועגען דער ארבייט, וואס ווערט דארטען דורכגעפיהרט.

אט שטעהען דארט דריי פערד, פון וועמעס בלוט מען ציהט ארויס יעדען חודש עטליכע קווארט פון דער ספעציעלער פליסיגקייט, מיט וועלכער מען בעקעמפט די געפעהרליכע קראנק־הייט פון דיפטעריט. דאס איז די „דיפטעריע אנטיטאקסין". די פליסיגקייט ציהט מען ארויס אהן קיין שום וועהטאג און נאר אזוי פיל, אז מען זאל נישט אפשוואכען די קרעפטען פון די פערד. מען האלט די נוצליכע פערד אין א גוט־איינגעארדענטען שטאל און מען גיט זיי עסען פון דאס בעסטע. איין פערד אזא גיט גענוג פליסיגקייט אין פערלויף פון א יאהר איינצושפרי־צען טויזענד קינדער. דער נוצען פון אזעלכע איינשפריצונגען איז זעהר גרויס: פריהער פלע־גען פון דיפטעריט שטארבען 16 קינדער פון יעדע טויזענד, איצט אבער שטארבט פון דיפ־טעריט בלויז איין קינד פון יעדע טויזענד.

און אט שפרינגען ארום עטליכע מאנקיס (מאלפעס). זיי העלפען ארויס אין די פארשונגען, וועלכע מען מאכט איצט וועגען דער שלאף־קראנקהייט און וועגען מארך-ענטצינדונג. מיט ביידע קראנקהייטען ווערען קינסטליך אנגעשטעקט די מאלפעס. יעדע פון זיי האלט מען בעזונדער. און מען היילט מיט פערשידענע מיטלען. כען פרובט אויס אלץ, וואס איז נאר מעגליך אויסצו־היילען די קראנקע מאלפע. אויב זי שטארבט, צושניידט מען זי און מען פערגלייכט איהרע טויטע גלידער מיט די גלידער פון א נארמאלער מאלפע.

אלץ, וואס מען האט ביז איצט ענטדעקט אין ביידע מארך-קראנקהייטען, האבען מיר צו פערדאנקען די מאלפעס, וועלכע זענען די קרבנות פון די וויסענשאפטליכע פארשונגען.

אדער אט ליגט א האלבע טוץ פעטע חזירים, פון וועלכע מען קריגט „אינסולין", דעם בע־וואוסטען מיטעל געגען צוקער-קראנקהייט, מען האלט זיי אין איין קארמענען, און דערנאך ציהט מען פון זיי ארויס דעם ווערטפולען „אינסולין". פינף טויזענד קראנקע קען מען היילען מיט דער הילף פון די זעקס חזירים.

און אט זיצט זיך און מורקעט א קאץ, וועל־כע די דאקטוירים רופען מיט'ן נאמען מעליסא. איהר הילף פאר דער מעדיצינישער וויסענשאפט איז גאר א מאדנע. מען גיט איהר עסען א שטי־קעל פיש און דערנאך ברענגט מען צו איהר א בייזען הונד אדער מען האלט נעבען איהר פערשפארט אין א שטייג א פויגעל, וועלכען זי קען נישט דערלאנגען. די קאץ ווערט אין כעס, אדער ווערט אויפגערעגט פון שרעק פאר'ן הונד. מען שטעלט דערווייל אריין אין איהר מאגען שטילערהייט א ספעציעלען אינסטרומענט, (פלו־ראסקאפ) און מען בעאבאכטעט וואס עס קומט פאר אין איהר מאגען, ווי אזוי דער שרעק אדער די אויפרעגונג ווירקט אויף דער פערדייאונג פון די שפייז. זי פיהלט גארנישט, אז מען קוקט אריין אין איהרע געדערים, ווייל דער אינסטרו־מענט פערשאפט נישט קיין שום שמערצען. דורך אזעלכע פראבעס האט מען אויסגעפונען די אור־זאכען פון א „נערוועזען מאגען", וואס פערדייעט נישט גוט די שפייז. עס ווייזט זיך ארויס, אז ביי אנ'אויפרעגונג ארבייט נישט ווי עס דארף צו זיין א געוויסער „גלענד". גלייך ווי די אויפ־רעגונג פערשווינדט, הויבט אן דער „גלענד" ווידער צו ארבייטען ווי געהעריג איז און די פערדייאונג פון די שפייז ווערט א גוטע, א נאר־מאלע.

אזעלכע פראבעס האבען פיל ארויסגעהאל־פען ביים היילען מאגען-קראנקהייטען.

גרויסע נוצען ברענגען אויך די העזעלעך, די קראליקעס, אויף וועלכע מען מאכט פיל פרא־בעס. מען האט דורך פראבעס אויף קראליקעס אויסגעפונען א מיטעל געגען געלען-פיבער. א היבש ביסעל פון אזעלכע העזעלעך זענען אומגע־קומען ביז וואנען ד"ר נאגוטשי האט אויסגעפו־נען דעם ריכטיגען מיטעל. איצט ארבייט מען אויס א ספעציעלע פליסיגקייט פון די קראנקע קראליקעס און מען שפריצט זי איין אין מענשען. פון איין קראליק קען מען בעקומען גענוג מא־טעריאל צו פערהיטען דריי מענשען פון קדחת. דער „געלער פיבער" איז לעצטענס כמעט ווי פערטריבען געווארען פון אייראפא.

און אט זיצען אין די שטייגען זעקס גרויסע מאלפעס און טרייסלען זיך נעביך פון א פאראליז, געגען וועלכע מען זוכט א מיטעל שוין יאהרען־לאנג. און אט ליגען שלאנגען, פון וועלכע מען בעקומט א מיטעל געגען שלאנגען-גיפט. וועלכער איז אזוי געפעהרליך פאר מענשען.

די אלע אפעראציעס ווערען געמאכט אויף חיות מיט גרויס פארזיכטיגקייט; מיט די זעלבע מיטלען ווי אויף מענשען. אויך די חיות פער־שלעפערט מען פאר דער אפעראציע, פונקט ווי מענשען, און נאך דער אפעראציע פאסט מען אויף זיי אויף אזוי ווי אויף קראנקע מענשען.

דער צוועק פון די אפעראציעס איז דאך נישט צו פייניגען די חיות, נאר אויסצוגעפינען היילמיטלען פאר מענשען. אגב דינען אפט די נייע היילמיטלען פאר קראנקע חיות. דעריבער ברענגען די חיות א קרבן נישט נאר פאר אונז מענשען, נאר אויך פאר זייערע אייגענע ברידער.

ביכער אויף ראטעס!

אלע ליבהאבער פון יודישען בוך האבען איצט א גוטע געלעגענהייט זיך אנצושאפען, אויסצאהלענדיג יעדע מאל קליינע ראטעס, די ווערק פון די יודישע קלאסיקער: מענדעלע, פרץ, שלום-עליכם, נאמבערג, ליחויק, אפאטאשו, גלאזמאן, רייזענס לעקסיקאן, זכרונות פון אב-קאן און אלע אויסגאבען פון די פערלאגען: „קולטור - ליגע", „בזשאזא", יאטשקאווסקי.

די 10 בענדער פון ושא: קריסטאף מיט'ן בוך פון סט. צווייג וועגען ר. ראלאן, וואס האבען ביז איצט בעקאסט 52.50 זל. בעקומט מען איצט נאר פאר 22,80

בעמ.: יעדער, וואס קויפט ביכער פאר 10 זל. וועט בעקומען דאס בעריהמטע בוך אויף מערב—קיין נייעם פון רעמארק נאר פאר 1,50 זל.

בוכהאנדלונג נ. בערלינסקי

אלט-שטאט 12, לינקע אפיצינע, 2-טער שטאק

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רע־דאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" אנטווארטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן

יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט".

בעט דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף אנקלעבען וועררען דער קופאן מיט דער דאטום פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט שריפטליך... אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קען ענטפער נישט געגעבען ווערען.

9490 א גרופע כאלופניקעס פון פעראיין אויף אגראדאווע גאס:

עס איז קיין שום אויפטו נישט געווען און קיין ספעציעלער צירקולאר איז אויך נישט ארויס־געגעבען געווארען נאר אין דער אלגעמיינער פעראָרדנונג וועגען ארבייטס-געריכטען רעדט זיך בפירוש, אז די קאמפעטענץ פון די ארבייטס־געריכטען שפרייט זיך אויך אויס אויף די סכ־סוכים פון די כאלופניקעס מיט זייערע ארבייטס־געבער.

S. A. 9491

קיין שום משכון טאר דער מלוה אליין נישט פערקויפען, אפילו, ווען די צדדים האבען זיך שריפטליך אפגערעדט, אז נאך א בעשטימטען טערמין, אויב דער בעל חוב וועט דאס משכון נישט אויסלייזען, געהער עס צום מלוה, טאר דער מלוה אויך עס נישט פערהאלטען אדער פערקויפען.

אויב דער בעל-חוב לייזט דאס משכון צום אפגערעדטען טערמין נישט אויס, פערקלאגט איהם אין געריכט און בעט גלייכצייטיג אויף דער איינגעלייגטער משין א זאבעזפיעטשעניע.

די פערמשכונ'טע משין וועט פערקויפט ווערען אויף א ליציטאציע, אויב פאר א קלענע־רער סומע, ווי דער חוב בעטרעפט, וועט איהר די רעשט קאנען זיך אויפ'ן סמך פון זעלבען וויראק צו מאהנען אין לייגען אנ'ארעשט אויפ'ן בעל-חוב'ס איבעריגע ווערטזאכען: וועט זי אבער פערקויפט ווערען פאר א העכערער סומע, וועט דעם אייגענטימער פון ליציטירטען משכון צוריקגעקעהרט ווערען די דיפערענץ.

9492 נ. גאלדגרעבער.

לויט'ן ארטיקעל 11 פונקט א טייל 2 פון דעקרעט וועגען לאקאטארען-שוץ קאן דער הויז־ווירט בעקומען אנ'עקסמיסיע, ווען דער לאקאטאר בעצאהלט נישט אהן בערעכטיגטע מאטיווען 2 כסדר'דיגע ראטעס, טראץ דער אויפפאדערונג פון הויזווירט.

אונטער דעם טערמין ראטעס קאן מען פער־שטיין אי קווארטאלען אי חדשים אפהענגיג פון די ארטס-מנהגים אדער פערזענליכע אבמאכען.

וואס שייך לאדז איז דא איינגעפיהרט צו צאהלען דירה-געלד קווארטאלוויז, ממילא קאן מען קריגען אנ'עקסמיסיע ערשט, ווען מען פער־פעהלט צו בעצאהלען 2 קווארטאלען כסדר. אזוי ווי אין לאדז איז איינגעפיהרט צו צאהלען דירה־געלד פאראויס, ממילא קומט אויס, אז שוין צום 4-טען חודש קאן דער הויזווירט בעקומען אנ'־עקסמיסיע.

אזא אורטייל איז טאקע שוין פערהאן פון העכסטען געריכט.

אין דער געריכטס-פראקטיק טרעפט זיך אבער זעהר זעלטען, אז שוין צום 4-טען חודש זאל ארויסגעגעבען ווערען אנ'עקסמיסיע.

אין 7-טען חודש ד"ה נאכ'ן אפלויף פון פולע 2 קווארטלען, ווערען שוין יא ארויסגע־טראגען עקסמיסיע-אורטיילען.

ווי געזאגט מוז דער הויזווירט אויפווייזען, אז ער האט געמאנט דירה-געלד, און דער לא־קאטאר האט איהם נישט געוואלט בעצאהלען אנדערש בעקומט ער נישט קיין עקסמיסיע.

אנ'עקסמיסיע וועט דער הויזווירט אויך בעקומען מעג ער אפילו האבען געמאנט, אויב דער לאקאטאר שטעלט צו א בעשטעטיגונג פון מלוכה'שען אמט פאר ארבייטס-פערמיטלונג, אז ער איז ארבייטסלאז, פון אורזשאנד סקארבאווי, אז צוליב אויסערגעוועהנליכער פעראַרימקייט האט מען איהם די שטייערען געשאנקען, פון מאגי־סטראט, אז ער לעבט, פון עפענטליכער אונטער־שטיצונג א. א. וו.

9493 אבא טאראנטשיק:

9494 א געטרייער לעזער פון לאגעווניצקא 4

9495 ש. ה-ר פון ברזשעזשינער:

וועגען אייערע ענינים דארפט איהר זיך פער־שטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 נאכם. מיטברענגענדיג די צייטונג.

9496 מ. פון לוטאמירסקא:

איהר דארפט צאהלען 65 זל. 27 גר.

Dr. Różaner

[illegible]

DZIELNA 9 (Karutowicza), tel. 28-93

[illegible]

אויך אין קעשענעוו שיסט מען זיך צוליב ליבע

(פון אונזער קארעספאנדענט)

די קעשענעווער איינוואוינער וועלען איצט פריער אפאטעמען. זיי וועלען שטאלצירען מיט זייער שטאט, פונקט ווי אלע אנדערע איינוואוינער פון אנדערע גרויסע שטעט.

איהר קענט אפט הערען, צום ביישפיל אזעלכע טענות:

— מיט וואס, זאגט איהר, איז אונזער קעשענעוו נישט קיין גרויסע שטאט? מיר פארמאגען א טראמוויי, עלעקטרישע בעלייכטונג, גרויסע גביר׳ים, נאך גרעסערע קבצנים, און אזוי ווייטער.

און ראכט זיך, גאנץ גערעכטע טענות. פלעגען אבער קומען אנדערע, נישט פערגינערס און אפענטפערען, אז א שטאט, וואו עס פאסירט נישט קיין איין פאל פון זעלבסטמארד א וואך, איז קיין גרויסע שטאט נישט. און אט זענען לעצטע וואך פארגעקומען 4 פאלען פון זעלבסטמארד. פיר מיידלעך פון זיי, דריי קריסטליכע, זענען אויף פערשידענע אופנים בעגאנגען זעלבסטמארד. אמת, דריי פון זיי זענען געווען גייסטיג קראנקע, אבער דאך, ווי זאגט מען עס? „במקום שאין איש, איז הערינג אויך א פיש". מילא, וועט מען זיך נישט פערמעסטען מיט בערלין, פאריז, לאנדאן, אבער דאך הייסט עס שוין א „פראגרעס".

דער אינטערעסאנטסטער פאל איז דער פערטער זעלבסטמארד.

וואלענטינא טש., א יונגע מיידעל, א יתומה, האט זיך אויפגעהאלטען ביי איהר מוהמע אין קעשענעוו. די מוהמע איז אן אלמנה פון א געוועזענעם רוסישען גענעראל, וועלכער האט אין קריג זיך אויסגעצייכנט אויף׳ן פראנט, און דערפאר בעקומען עטליכע זילבערנע מעדאלען. נאך זיין לעבען האט די גענעראלשע שטארק געהאלטען פון איהר מאן, אבער בעזונדערס האט זי איהם געאכטעט נאך זיין טויט.

ווען זי האט צוריק מיט א פאר יאהר גענומען צו זיך וואלענטינא׳ן, האט זי מיט איהר אויסגערעדט, דאס אויב זי וויל געניסען פון דער מוהמע׳ס גוטסקייט, דארף זי ערשטענס, אלע זונטאג אנצינדען א ליכטעל צום אנדענק פון׳ם פערשטארבענעם פעטער, דעם גענעראל; צווייטענס, דארף זי חתונה האבען נאר מיט א מיליטער־מאן; אויסער דעם דארף זי, ווען זי וועט האבען א קינד, רופען עס מיט׳ן נאמען פון איהר פערשטארבענעם פעטער.

וואלענטינא האט אנגענומען די אלע בעדינגונגען, אבער ווי אויף צו־להכעיס האט זי זיך בעקענט מיט א ציווילען כאן, א סטודענט פון שטעטעל קאפול, און צווישען זיי האט זיך אנגעהויבען א הייסע ליבע.

די מוהמע האט עס בעמערקט און אויפמערקזאם געמאכט איהר קוזינע, אז פאר אזא אויפפיהרונג וועט זי איהר מוהמע געבען דעם וועג. וואלענטינא האט זיך פערענטפערט, אז זי מיינט עס נישט ערנסט, און אז חתונה האבען וועט זי בלויז מיט אן אפיציר. דעם אמת קען מען אבער נישט בעהאלטען. אזוי ווי וואלענטינא האט שטארק ליב געהאט דעם סטודענט, פלעגט זי זיך מיט איהם בעגעגענען אפט אין שטאט־גארטען. איהר מוהמע האט אבער אויך נישט געשוויגען און פלעגט איהר נאכפארשען. קורץ, אין א שעהנעם פריה־מארגען האט זיך וואלענטינא געמוזט פערנעהמען פון איהר מוהמעס הויז. זי האט אבער אויך פערכאפט מיט זיך א סך קאסטבארע זאכען, צירונג און געלד. זי איז אוועקגעפאהרען קיין קאהול צו איהר געליבטע׳ן, געוואלט מיט איהם ראטש חתונה האבען, אבער ווי איבערראשט איז זי געווארען, ווען זי האט זיך דערוואוסט, אז איהר געליבטער האט שוין א כלה. ער האט אנגעזאגט ביי זיך אין דערהיים, אז אויב עס וועט קומען א פרויליין פון קעשענעוו און פרעגען אויף איהם, זאל מען איהר ענטפערען אז ער איז אפגעפאהרען קיין בוקארעסט.

וואלענטינא האט שוין פערשטאנען ווי זי האלט מיט איהם, און האט, געפאקט, געמוזט זיך אומקעהרען אהיים צו איהר מוהמען. א צובראכענע ענטוישטע איז זי געקומען מיט׳ן צוג קיין קעשענעוו פונקט אין יענעם טאג ווען צוויי מיידלעך זענען בעגאנגען זעלבסטמארד אויף צוליב אומגעלונגענע ליבעס. זי האט געלעזען אין די צייטונגען וועגען די מיידלעך און עס האט אויף איהר געמאכט א שטארקען איינדרוק. זי האט ביי זיך בעשלאסען צו פערענדיגען אלע חשבונות מיט׳ן לעבען, אבער אויף אן ארגינעלען שטייגער, נישט ווי אנדערע טוען...

אזוי ווי יענע זעלבסטמערדערינס וועגען וועלכע זי האט געלעזען אין צייטונג, האבען זיך געסמט, האט זי זיך דערשאסען, אבער נישט אזוי פשוט דערשאסען. ווען איהר מוהמע איז אוועקגעגאנגען פון דער היים, האט וואלענטינא גענומען א מעסער, אויסגעשניטען א שטיק פלייש פון דער לינקער ברוסט און גלייך נאכדעם אהין אריינגעשאסען א קויל, פון וועלכער זי איז באלד געשטארבען.

אין א בריף וואס זי האט איבערגעלאזען שרייבט זי פאלגענדעס:

„איך בעט קיינעם נישט בעשולדיגען אין מיין טויט. מיין מוהמע האט מיך געוואלט אויף איהר שטייגער בעזארגען מיט א גוטער צוקונפט, אבער איך האב אנדערש פערשטאנען דאס לעבען ווי זי. איך האב היים געליבט א סטודענט פון קאהול, און אויב ער האט מיך פערראטען און פשוט אפגעחוזקט פון מיינע הייליגסטע געפיהלען, בלייבט מיר מעהר נישט איבער ווי איבערצוגעהן אין אן אנדער וועלט, וואו עס הערשט בלויז דער אמת. אויב אבער דאס איז א ליגען און קיין אנדער וועלט אויסער די שמוציגע, ליגנערישע און נידעריגע עקזיסטירט נישט, איז דאך אודאי און אודאי נישט כדאי צו לעבען".

יוד—נון

וועז ווייבער שפּילען אין קארטען

און א מענשענס כאראקטער—זאגען הייסיגע קלוגע—דערקענט מען בלויז לויט זיין קארטענשפּיל

דעם כאראקטער פון א מענשען — אזוי האבען געלערנט די אלטע חכמים — קען מען דערקענען „בכיסו, בכוסו ובכעסו", דאס מיינט, לויט זיין קעשענע, זיין טרינקען און זיין כעס׳ן זיך.

זענען דאס אפשר אמאל געווען די ריכטיגע סימנים צו פערשטעהן א מענשען; אין אונזערע צייטען אבער זענען זיי צו פרימיטיוו, צו איינפאך. היינט מוזט איהר האבען אנדערע סימנים צו שטודירען אייער שכנ׳ס כאראקטער.

דער בעסטער סימן צו דערקענען א מענש זאגען די נייע חכמים — איז לויט זיין קארטענשפיל.

זענען מיר נישט קיין קארטענשפילער און מיר ווייסען נישט אויף וויפיל די דאזיגע חכמים זענען גערעכט; נאר ווען מען זאל וועלען אפשאצען די ווייבער לויט זייער קארטענשפילען, וואלטען זיי אלע קריגען גארנישט קיין געהויבענעם קאמפלימענט.

האט איהר אמאל שוין צוגעזעהן ווי די דאמען זענען אויפגערעגט ביים קארטען־טישעל, ווי זייערע פנימ׳ער זענען אנגעצונדען און בייטען די קאלירען פון רויט אויף ווייס, בלוי, גרין און געל, און ווי זייער יעדער נערוו איז אנגעשרויפט ביז צום פלאצען?

קוקט זיך גוט צו צו די ווייבער־קארטענשפילערקעס און איהר וועט גאר אפט בעמערקען ווי פינגער בעדעקט מיט דימענטענע רינגען, לאכטשענען אוועק א גילדען; ווי ליפען רויט ווי פרישע קארשען, שווערען, שעלטען און זאגען פעך ליגענס צוליב א קארט.

בקיצור, ווען עס וואלט נישט זיין אזוי העסליך, וואלט עס געווען זעהר אמוזאנט.

א סך פון זיי פערשפילען די הויז־הוצאות וואס דער מאן גיט פאר דער וואך, און נישט דאס אליין, נאר זיי פערזעצען אויך זייער צירונג, אבי צו שפילען ווייטער און אפצוגעווינען וואס זיי האבען פערלוירען, און ווען דער מאן געפינט אויס, אז א שטיקעל צירונג פעהלט און פרעגט וואו דאס איז, זאגט מען איהם ענטוועדער גלאט א ליגען אדער מען פאלט אריין אין א היסטעריקע און מען מאכט איהם א ווילדען סקאנדאל פארוואס ער גיט נישט גענוג צום לעבען און זי מוז פערזעצען ס׳צירונג אים אויסצוהאלטען דאס הויז.

פרויען זענען זעהר ערפינדעריש און מיט א רייכער פאנטאזיע — איבערהויפט דאך פרויען קארטענשפילערקעס.

נאר אז מיר האלטען שוין יא ביי דעם ענין פון קארטען, לוינט זיך צו געבען עטליכע כאראקטער־שטריכען פון די ווייבלעך.

דער ערגסטער מאמענט ביי א ווייבעל א קארטענשפילערקע איז דאן, ווען זי דארף זיך אויפהויבען פון קארטענטישעל און געהן אהיים געבען דעם מאן עסען, ווען ער קומט. און דעם מאנ׳ס עסען קען זי נישט פערגעסען אפילו אין דער היץ פון קארטענשפיל, ווייל זי ווייס, אז דער מאן איז קאפאבעל צו מאכען סקאנדאלען, ווען ער געפינט נישט דאס עסען צוגעגרייט.

דערפאר וועט יעדע קארטענשפילערקע שטענדיג זיך בעקלאגען, אז די פרויען זענען די אומגליקליכסטע בעשעפענישען אויף דער וועלט: זיי האבען נישט גענוג פרייהייט.

אינטערעסאנט איז אויך, אז ווייבלעך קארטענשפילערקעס זענען גרויסע מוסרים, דאס הייסט, אז ווען זיי פערשפילען צופיל, שרייען זיי, מאכען זיי „גוואלדען".

א מאן א קארטענשפילער, ווען ער פערלירט, ווישט זיך אפ דאס מויל און מאכט א שוויג; א פרוי אבער וועט איפרודערען א וועלט!

דאס איז דערפאר, ווייל דער מאן פערשפילט זיין אייגען געלד און ער דארף קיינעם נישט אפגעבען קיין דין וחשבון; א פרוי אבער פערשפילט דעם מאנ׳ס, און זי האט פאר איהם מורא. ווען די פרוי וואלט האבען די פולע פרייהייט, וואלט זי אויך נישט זיין אנדערש פון איהם.

אבער עס איז נישטא קיין ערגערע און העסליכערע זאך ווי ווען א פרוי איז איבערגעגעבען צום קארטענשפיל. נישט נאר פערלירט זי דעם אינטערעס אין איהר הויז און אין איהר פאמיליע, נאר אויך דעם רעספעקט פאר זיך אליין און פאר דער וועלט.

און זיי זענען דאך גערעכט, די נייע חכמים: א מענשענס כאראקטער דערקענט מען ווען ער שפילט אין קארטען.

ר.

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
איינענע פראצאוניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: הקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קונסטליכע פיס, גארסעטען א. ז. וו.
עמפפאנגט פון 7–5 אין אווענד

פאר אייער אבּרייזע
אויף קוראצ־ע, פער־ זעהט אייך מיט אלע קאסמעטישע ארטיקלען
אין דער בעקאנטער און רעיעלער
Perfumerja D. MARKUS
Łódź, Piotrkowska 59, tel. 28-02
בעמערקונג: ביי יעדן איינציגן איינקויף ווערט באלד פון דער רעכנונג אראבגערעכנט 5% עקסטרא־ראבאט. קומט און איבערצייגט אייך!

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען.
פעטריקאווער 10, טעל. 31-86
נעהמט אן פון 8—9 1/2 פריה און פון 3 1/2—4 1/2 נאכמ.

גאלדענע גליקען

(ראמאן)

(83

— חוץ מזה — האט לאמערספילד פארטגעזעצט — האט אייער דערצעהלען די מעלה, וואס זי קלעהרט ענדליך אויף די רעטזעלהאפטע פרטים פון דעם ענין, איבער וועלכע דער ארימער אינספעקטאר קארטיס ברעכט זיך דעם קאפ.

— איך רעכען — האב איך זיך אפגערופען — אז איך דארף זאגען דעם ריכטער דעם גאנצען אמת?

לארד לאמערספילד האט פראטעסטירענד אויפגעהויבען די האנד:

— אפגעהיטען זאלט איהר ווערען! מ׳טאר קיינמאל נישט אויסקלייבען דאס גרעסערע בייז, אויב ס׳איז דא א ברירה צו אויסקלייבען דאס קלענערע. איך וועל אייך היינט צושיקען דזשארדזש גארדאנען. ער האט אן איינגעבוירענעם האס צום אמת, און, איך רעכען, אז ער וועט אייך קאנען גוט העלפען. ער וועט בלי ספק געפינען אן אויסוועג ווי־אזוי ארויסצופיהרען אייך פון דער שווערער לאגע אין שטרענגען הסכם מיט דער גערעכטיגקייט אין דער גריכטליכער פראצעדור.

ער האט אנגערופען דעם בעריהמטעסטען און מאדערנסטען אדוואקאט — א גלענצענדען פערטיידיגער ביי קרימינעלע פראצעסען, אן אויפגעהענדען שטערען פון דער קאנסערוואטיווער פארטיי.

איך האב איהם הערציג בעדאנקט, אבער ער האט מיך איבערגעשלאגען:

— פערלאזט זיך אויף מיר, איך בין אין דעם פאל עגאאיסטיש: וואס מעהר איך רעכען זיך מיט דער בריטישער געזעלשאפטליכער מיינונג, אלץ ווייניגער האב איך חשק, מ׳זאל וויסען וועגען מיינע פערזענליכע פערהעלטענישען מיט׳ן מיסטער פראדא. איך וואלט גארנישט געהאט דערגעגען, אז איבערגעבענדיג אייער ענין גארדאנען, זאלט איהר אויסלאזען מיין נאמען.

— איך וועל עס מיט פערגניגען טון, — האב איך געענטפערט — כ׳האב אבער מורא, אז פראדא האט איבערגעלאזט נאטיצען וועגען זיינע עסקים, און אויב זיין „ק־וב" וועט זיך בעקענען מיט זיי... מיט איין ווארט, פון מיין דערצעהלען איז אייך שוין בעקאנט, וואס פאר א מין פערשוין דער מאריס פריימאן איז.

דער לארד לאמערספילד האט א ציה געטון מיט די פלייצעס:

די פאליטיק לערענט אויס, אין א געוויסער הינזיכט, בעציהען זיך פילאזאפיש צום לעבען. סוף כל סוף וועל איך שניידען דאס, וואס איך האב פערזייהעט. איך האב אבער אנגענומען אלע מיטלען, זעלבסטפערשטענדליך, כדי צו בעצאהלען פאר דער נארישקייט, מיט וועלכער איך האב זיך ארויפגעקריגען אויף דער ווענדקע צו אייער דערמארדעטען יריד... אויף ווי ווייט איך ווייס, בעמיהט זיך אייער מאריס פריימאן פון לאנג שוין צו בעקומען עפיס א טיטול. דאס איז א שטיק טרומף אין מיינע הענד. אין דער צווייטער טרומף איז — די געזעלשאפט וועגען וועלכער מיר האבען אקארשט גערעדט.

— איך האב מורא, אז איהר וועט מעהר שוין נישט הערען וועגען „דער געזעלשאפט פון גאלד־גרובען אין דרום אמעריקא". — האב איך זיך פונאנדערגעלאכט.

לארד לאמערספילד האט זיך אויפגעהויבען פון שטוהל.

— א שאד! — האט ער אויסגערופען מיט פערדרוס. — א טשיקאווער נאמען, און וועט שוין נישט ווערען אויסגענוצט.

קאפיטעל איין־און־צוואנציג

מילפארד

גארדאן איז אנגעקומען א ווייניג האלב פיער.

דער אינספעקטאר האט איהם ארייגעפיהרט אין קאמערטעל צו מיר, און געמעלדען וועגען איהם מיט דעמזעלבען דרך ארץ, וואס וועגען דעם אינערן־מיניסטער.

א הויכער, עלעגאנט־געקליידעטער יונגערמאן מיט א מידען בלאסען פנים, גלאט צוגעקעמטע שווארצע האהר — איז ער געווען גיכער ענהליך אויף א שטאט־גאסט פון פערד־געגען און טעאטראלע פרעמיערען, ווי אויף א בעריהמטען אדוואקאט און וואונדערבארען רעדנער.

דער אינספעקטאר איז אוועק און מיר האבען זיך איינאנדער בעגריסט.

גארדאן האט אויפגעהויבען די שווערע ברעמען און א קוק געטון אויף מיר מיט א מידער נייגעריגקייט.

— זייט געגריסט! — האב איך געזאגט — איך בין אייך זעהר דאנקבאר, וואס איהר האט געפונען פאר מעגליך קומען מיר צוהילף.

— אויב א העלפט דערפון, וואס דער לארד לאמערספילד האט מיר וועגען אייך דערצעהלט, איז אמת — האט ער געענטפערט — בין איך דאנקבאר דעם צופאל, וואס האט מיך מהנה געווען מיט אזא אינטערעסאנטען ענין.

ערשט ווען ער האט אנגעהויבען צו רעדען, האב איך דערפיהלט, אז איך האב צו טון מיט א גרויסען מענשען.

אין זיין שטים און אין זיין מאניער צו רעדען איז געווען עפיס אזוינס, וואס האט שטארק אונטערגעקויפט, געשפאנט די נערווען און געוועקט אויפמערקזאמקייט.

(פארטזעצונג קומט).

פעראייניגונג פון בײדע דײטשע ארבײטער-פארטײען אין פוילען

(2) זונטאג איז אין לאקאל פון דער דײטשער ארבײטס-פארטײ פארגעקומען א קאנפערענץ פון די צענטראל-קאמיטעטן פון דער דײטשער ארבײטס-פארטײ אין ג. קאנגרעס-פוילען און פון אויבער-שלעזיען. ס'זענען אנוועזענד געווען די דעפ. קראניג און צערבע, לאוויק קוק און קאציאלעק פון אויבערשלעזיען—דעפ. קאוואל, בורמיסטש לוקאש און פעסקער.

די קאנפערענץ האט בעשלאסן אויף 5 און 6 אקטאבער צוזאמענצורופן קיין לאדז א לאנדעס-צוזאמענפאהר פון בײדע פארטײען, וואו ס'זאל פארקומען די ענדגילטיגע צוזאמענגיסונג. די נײע פארטײ וועט טראגן דעם נאמען „דײטשע סאציאליסטישע פארטײ אין פוילען". צום צוזאמענפאהרען וועלען דערוואַרט פארשטעהער פון 2 סאציאליסטישע אינטערנאציאנאל און פון די דײטשע סאציאליסטישע פארטײען אין דײטשלאנד, עסטרײך און טשעכאסלאוואקיען.

אפטײקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט בײנאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטײקען: פאוולאווסקי, פיעטרקאווער 307; האמבורג גלובנא 50; גלוכאווסקי, נארוטאוויטש 4; סיטקעוויטש, קאפערניק 26; כארעמזא, פאמארסקא 10 און פאטאש, פלאץ קאשטשעלני 10.

נעכטיגע רינג-קאמפען אין צירק

אין דער ערשטער פאר האבען געקעמפט פאשאף-ארלאוו, וועלכער ווערט געלעגט אין דער 15 מינוט.

אין דער צווייטער פאר האבען זיך געטראפען דער אמעריקאנער באהן-סאמסאן געגען שטעקערן. אין דער 29 מינוט ווערט באהן-סאמסאן בעזיגט.

אינ'ם קאמף שטאל פוריסטאנאוו, האט שטאל בעזיגט פוריסטאנאוו'ן אין דער 14 מינוט.

צום לעצט האבען זיך בעגעגענט אין א פרייען אמעריקאנער קאמף גארקאווינקא מיט'ן ברוכאלין קארנאק, וועלכער ווערט אין דער 16 מינוט בעזיגט.

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, 23 יולי

12.05 ווארשא: קאנצערט פון גראמאפאן-מוזיק. 17.25 קראקא: „ווירטשאפטליכער זיג פון פוילען", רעפעראט פון י. אינגלאט. 18.00 ווארשא: סאליסטען-קאנצערט. 19.20 ווארשא: אקאדעמיע צו דער 100-יעהריגער יאהרצײט פון וואיטשעך באגוסלאווסקי. 19.25 ווילנא: „שנארכען אויף א בעטעהל", פרעהליכע אודיציע. 19.50 פויזען: טראנסמיסיע פון „וויעלקי טעאטער". 22.05 ווארשא: קאמוניקאט פון פ. א. ט. 18.00 מינכען: קאמעראל-קאנצערט 18.15 וויען: קאמעראל-קאנצערט. 19.55 שטוטגארט: „יונגלעך פון קארנעוויל", אפערעטקע פון פלאנקעט. 20.00 לייפציג: „דער לעצטער וואלס", אפערעטקע פון שטראוס. 21.00 האמבורג: קלאסישער קאנצערט. 21.00 רוים: „דאס מיידעל פון מערב", אפערע פון פוטשיני. 21.35 לאנדאן קאמעראל קאנצערט

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע

היינט ווערט ווידער געשפילט „טביה דער מילכיגער" פון שלום עליכם מיט'ן ארטיסט פון גראנאווסקיס קונסט-טעאטער ה' לאמפע אין דער הויפט-ראלע. די פיעסע געהט מיט גרויס ערפאלג. א געניוע רעצענזיע קומט.

ביי די „ווילנער"

ביי די ווילנער אין שטעטישען טעאטער ווערט היינט אויפגעפיהרט די צווייטע פרעמיערע „דער זינגער פון זיין טרויער" („יאשקע מוזיקאנט") פון אסיפ דימאוו אין דער בעארבייטונג פון י. ווייסליץ. דאס שטיק איז ביי די ווילנער געגאנגען בלתּ זייער טורנע איבער רומעניען א פאר הונדערט מאל.

Dr. Z. Rakowski
ספעצ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קרענק.
קאנסטאנטינער 9, טעל. 27-31
[illegible]

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26, ביים פלאץ קאשטשעלני
פערשטארקטער ארקעסטער.
אנהויב פון די סעאנסען אין געוו. טעג 5.30 נאכמ. שבת און זונטאג 3 נאכמיטאג

היינט און פאלגענדע טעג!
BERNARD GOETZKE
גרויסע פרעמיערע!
היינט און פאלגענדע טעג!
צירק ראיאל
אין דער הויפטראלע פון דער מעכטיגער צירק-דראמע א. נ.:
בעמערקונג: בעת דער פילם-פראבע אין דער לייבען-שטיין, איז געפאלען אלס קרבן פון א צעווילדעוועטער חיה דער געניאלער בערנארד געטצקע
עס נעהמט אנטייל די גאנצע צירק-דינערשאפט, ארטיסטען און ווילדע חיות. ∴ דער זאל איז מעכאניש ווענטילירט.
דער נעכסטער פראגראם: „די ליבע פון א בעדואינער" און „זשאנעט גיינאר זוכט א פאסטען" דער נעכסטער פראגראם:

זויכטיג פאר מחותנים
קויפט נישט קיין
מעבעל
בעפאר איהר איבערצייגט אייך נישט און מיין מעבעל-געשעפט
גדאנסקא (דלוגא)
44 Ch. LAZNIK, tel. 62-56 44
ביי מיר קענט איהר קויפען מעבעל שיין, גוט און ביליג
בעמערק. אויך קויף איך פערשידען מעבעל, דיוואנען, פעלצען, נאפטשאנען און צאהל די העכסטע פרייזען.
קומט און איבערצייגט אייך!
44 44

PALMA-PATENT
וויכטיג פאר לעטניקעס
אנשטאט זיך צו בארגען א בעט אויף אבנוץ-געלד
קויפט בעסער פאר'ן זעלבען געלד
אנ'עכט פאטענטירט בעט מיט א מאטראץ
PALMA-PATENT
וואס איז פערזעהען מיט דער שוץ-מארק
פאר וועלכען מיר גאראנטירען אויף 3 יאהר.
אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל
ניקעל-בעטען, אמעריקאנקעס, ניקעל-קינדער-בעטען, קינדער-וועגעלעך, טיש-בעטען, קינדער-בענקעלעך, מעטער-מאס. אויף רעדלעך.
מאטראצען קאזעטקעס און טאפטשאנעס
געבעטע, שאסקאווע און קאנאדיסקע
בעמ.: בעטלעך מיט וועגעלעך וויים און ברוין 17 זל., פאלאווע-בעט. 14 זל.
רעיעלע בעהאנדלונג, פאבריקס-פרייזען, זעמטליכע רעפעראטורן.
הורט לאדז, פאלנאצנא 24, טעל. 31-85. דעטייל

עס ווערט געזוכט
צו קויפען
א רייזע=
שרייב-מאשין
אפערטן אונטער מאשין און אדמיניסטראציע פון „נייעם פאלקסבלאט".

צו די ה"ה גנבים
זונטאג 10 בײנאכט פאהרענדיג פון אנדזשעיעוו קיין לאדז האט מען מיר ארויסגע'גנב'עט א פארטפעל מיט פערשידענע דאקומענטען, ווי אויך וועקסלען, וועלכע האבען פאר קײנעם קיין שום ווערט נישט, ווייל זיי ווערען ערקלערט פאר אומגילטיג. אפצוגעבענגען צו זאנדמאן, קאנסטאנטינער 42.

Dr. med.
H. LAJCHTER
צאהן-כירורג
דזיאסרע-, קין-, גימען-, און צונג-קראנקהייטען.
Konstantynowska 9.
telefon 49-66
od $1\frac{1}{2}$—5 po pol. 4604

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג=אקושער
זגערזשער 11.
טעל 34-72
נעמט אן פון 6–8 אוועגד

א לערן-יונגעל
פון אנשטענדיגע עלטערן ווערט פון זאפארט געזוכט ביים מאפעצירער שפילבערג
פאלודניאווא 6. 8397

טויזענטער
קראנקע אויף מאגען-קאטאר, אויפבלאזונגען, קורטשען, חיי-מאגען, אונפערדייליכקייט, אפעטיטלאזיגקייט, עלגעמיינע אפשוואכונג, האבען צוריק-בעקומען דאס געזונד, בענוצענדיג קרעטעכצער פון דעם בעריהמטען אויף דער גאנצער וועלט ד"ר דיטעל, פראפעסאר פון יאגעלאנסקי אוניווערזיטעט. פאדערט די אומזיסטע בעדערענדע בראשורע. אדרעס:
LISZKI-APTEKA

בקעלער-רוימען
צו פערמיטען, געאייגנעט פאר א פאבריקס-לאקאל קאנסטאנטינער 43. צו ערפאהרען ביי ה. סקאסאווסקי, נאוואמיעסקא 29.

אנ'ערשטקלאסיגע בעקעריי
מיט 2 אויוונס און אלע בעקוועמליכקייטען אין בעסטען צענטרום פון שטאט איז פון זאפארט אוועקצוגעבען.
צו ערפאהרען אין אדמ.

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראפאפאָרט נאז, האלז, אויערן קר.	8–6 11–10 7–6
ד"ר רוזשאנער הויט און געשל. קר.	8–1 11–10
ד"ר גאלדשטיין- אויגען-קראנקהייטען	8–1 8–7
ד"ר יוסטמאן נערווען קראנקהייטען	2–12
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען	6–4 12–10
ד"ר האפיערני פרויען און געבורטס-הילף	6–5 1–$11\frac{1}{2}$
ד"ר קאנטאר כירורגישע-קראנקהייט.	2–1 4–5
ד"ר ווייגבערג אינג. הערץ לונגען-קר.	7–6, 1–12
ד"ר טאופעל רענטגען	6–4 12–10
א. נראדזענטשיק צאהן-ארצט	7–5
נ. ראזעס צאהן-ארצט	2–9

צאהן-טענדהיילונג, בעלייכטונגען, קראנען, פלאמבן א. א. וו.
פאר דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט
הײלאנג פון הויט-קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראהלען, פאר בעשטראלונג און: דורכלייכטונגען, ...-רענטגען, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, עלע מעגליכע אנאליזען. א קוים פאר שוואכער.
איבערזעהונגען נעבען טשרלער (שקערלאטין) פון 4–5 נאכמ.
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
וויזיט אין דער שטאט.
ערצט.-קאסמעטיש. גאבינעט
פרל. מארקוס נעהמט אן פון 5–7 אוועגד

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נור פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסולטאציע מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט מאסמעטיק.
— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוואנד. פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 59-40
עמט אן פון 8–10 פריה און פון 5–9 אוועגד.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

עלטסטער פעלדשער
ס. סאלאמאנאוויטש
צוריקגעקעהרט
סקווערא 20, טעלעפאן 58-23

שפארט-געלד!
קויפט

שירמס, שטעקענס
נור אין דער ווערקשטעל
ס. פייגענבוים, נארוטאוויטשא 19
ווייל איהר קענט דארט קויפען מיט 25% ביליגער ווי איבעראל.
אכטונג! ס'ווערן אנגענומען אלערליי רעפעראטורן און דעקונג.

קנה חכמה קנה בינה ואל תט מאמרי פי
אז די דארפסט ערלעדיגען סאנדאווע זאכן זאלסט די גלייך קומען צו לויפען אין ביורא
17 פיעטריקאווער 17
52 זאכאדניא 52
אז תלך לבטח דרכך
ווייל אין ביורא ביי ה' מאנעלא ווערט געוויסענהאפט ערלעדיגט און געשריבען אלע סאנדאווע זאכען, ביטעס, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען. קארנע און ציוויל אפעלאציעס, אדוואלאציעס, אינטערוויזיעס, ספעציאליסט פון שותפות-אקטען, איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
מיט אכטונג
י. מאנעלא, פיעטריקאווער 17
דורכגאנג זאכאדניא 52.

צו שלייפען
פון ראזיר-זשילעטקעס, ראזיר מעסער (בריטוועס) ווי אויך אלערליי מאניקיר-שערען און שטאהל = ווארען נעהמט אן
Ed. SALOMON, 26 Zamenhofa 26
שנעלע, ביליגע און רעיעלע אויספיהרונג.

8-זונג, בלעכער-מייסטער פון צעך!
אזוי ווי עס קומען אן פרישע 2 וואגאן דאך-פאפע, בעטען מיר אונזערע צעך-מיטגלידער זיך צו רעגיסטרירען מיט זייערע בעשטעלונגען. אנמעלדונגען וועלען אנגענומען יעדען אוונד פון 8 ביז 10 א זייגער אין לאקאל פונ'ם בל"כער-צעך. דער עלטסטער ש. אשעראוויטש.

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
זשעזשינער 11, טעלעפאן 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר.	$4\frac{1}{2}$—$3\frac{1}{2}$
ד"ר קערשנער קינדער-קראנקה.	$4\frac{1}{2}$-3 11-9
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	2—12
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכט-קר.	$1\frac{1}{2}$—$12\frac{1}{2}$
ד"ר שמירגעלד נערווען און גײסטיגע קר.	2—1
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	$1\frac{1}{2}$—$12\frac{1}{2}$
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	3—2
ד"ר שמערלאהסקי פרויען-און געבורטס-הילף	$4\frac{1}{2}$—$3\frac{1}{2}$

פסיכא-טעראפיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א.א. וו. די פאקען-שטעלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהל. אינהאלאציעס, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראצ. אויף פערלאנג, אנאליזען און שטאט. אין לאבאראטאריום וועלען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט
אימפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט.
ד"ר לאזשינסקי טאראפאלסקא
צאהן-ארצט 1—10 6—3
קינסטליכע ציהן, קראנען, פלאמבן א. א. וו.
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat" Spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.